

BİR MAHALLEYİ ANLAMAK

Çanakkale, Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi

Arzu Başaran Uysal - Gökçer Okumuş - İpek Sakarya

Fevzipaşa Birlik Beraberlik Çalışma Grubu

Ağustos 2012 - Çanakkale

Çanakkale Kent Konseyi Yayınları : 31

ISBN : 978-9944-5681-1-1

Çanakkale Kent Konseyi Çanakkale Belediyesi Tarafından Desteklenmektedir.

Çanakkale Kent Konseyi
“Fevzipaşa Birlik Beraberlik Çalışma Gurubu” raporu

Bu rapor 02.08.2012 tarihli
Çanakkale Kent Konseyi Genel Kurulu’nda görüşülmüş ve onaylanmıştır.

Çanakkale Kent Konseyi Yayınları: 31

Ağustos 2012

canakkalekentkonseyi@gmail.com

ISBN : 978-9944-5681-1-1

Yazarlar

Arzu Başaran Uysal (ÇOMÜ)

Gökçer Okumuş (İTÜ)

İpek Sakarya (ÇOMÜ)

Fevzipaşa Birlik Beraberlik Çalışma Gurubu

Arzu Başaran Uysal (ÇOMÜ)

Aslı Kırıkkulak (Roman Kültür ve Sosyal Etkinlikler Derneği)

Bahattin Köylü (Mimar)

Devrim Uysal (Mimar)

Emin Yavaş (Fevzipaşa Mahallesi)

Emrullah Katırcıoğlu (Fevzipaşa Mahallesi-Müzişyen)

Gökçer Okumuş (İTÜ)

Gülay Sarışen (Çanakkale Kent Konseyi)

Hasan Aliço (Fevzipaşa Mahallesi)

Hasan Sakar (Fevzipaşa Muhtarlığı Azası-Müzişyen)

İpek Sakarya (ÇOMÜ)

Kutsal Mustafa Nazlı (Fevzipaşa Mahallesi)

Mahmure İmcuk (Roman Kültür ve Sosyal Etkinlikler Derneği)

Mustafa Özen Kırıkkulak (Roman Kültür ve Sosyal Etkinlikler Derneği)

Nail Nazlı (Roman Kültür ve Sosyal Etkinlikler Derneği)

Naci Palabıyık (Fevzipaşa Mahallesi)

Nedim Evreşe (Fevzipaşa Mahallesi)

Ömer Mutahhar Şenoğul (Çanakkale Kent Konseyi)

Özenç Kırıkkulak (Fevzipaşa Mahallesi)

Ramazan Işıldak (Fevzipaşa Mahalle Muhtarı)

Saim Yavuz (ÇABİSAK-Çanakkale Bilim Sanat ve Kültür Etkinlikleri Derneği)

Tolga Çapar (Fevzipaşa Mahallesi Yardımlaşma ve Kalkındırma Derneği)

Ofis ekibi

Ömer Mutahhar Şenoğul

Saadet Başaran

Doruk Türkeş

Fotoğraflar

Ömer Mutahhar Şenoğul

Gökçer Okumuş

Devrim Uysal

Saim Yavuz

Kapak tasarımı: Gökçer Okumuş

Kapak fotoğraf : Ömer Mutahhar Şenoğul

Baskı-cilt

İŞLER FORM OFSET

Tel. : 0286 217 79 00 Fax : 0286 217 79 08

islermatbaacilik@hotmail.com

BİR MAHALLEYİ ANLAMAK

Çanakkale, Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi

Arzu Başaran Uysal
Gökçer Okumuş
İpek Sakarya

"İşyerleri hariç neredeyse tamamının sorunlar içinde yaşadığı romanlardan oluşmuş bir mahalle; Fevzipaşa. Fevzipaşalı romanlar, mahalleden oluşturdukları bir ekiple "kendi" yaşamlarını kendileriyle birlikte "devlet"in iyileştirmesi talebiyle iradelerini ortaya koydular. Çanakkale Kent Konseyi, imkân ve destek sağlayarak çalışmaya başladı. Yerel Yönetim, Fevzipaşa Mahalle muhtarı, mahallenin iki derneği, kadınlar başta olmak üzere erkekler ve gençler ve de gönüllüler bu çalışmaya el verdiler. Amaç, öncelikle Fevzipaşa'da yaşayan romanların durumu ve sorunlarının tespit edilmesiyle beklentilerin ve önerilerinin tespit edilmesi; ikinci adım olarak da belirlenenler doğrultusunda fiziki, sosyal, ekonomik uygulama programının oluşturularak hayata geçirilmesidir. "Fevzipaşa Birlik ve Beraberlik Çalışma Gurubu" bu amacın ilk iki bölümünü; "mevcut durum ve sorunlar" ile "beklenti ve öneriler"i tamamlayarak bu raporu oluşturdu. Uygulama bölümü için de önerileri kapsayan bu rapor-kitap, umarız ki Fevzipaşa'da "iyileştirme projesi"ne de kaynaklık eder ve kentimizin bir "kültür değeri" olan romanlar, kendi özellikleriyle ve kendi yaşam stiliyle kent bütünlüğü içinde insanca bir yaşamı sürdürür. "

Fevzipaşa Birlik ve Beraberlik Çalışma Gurubu

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ	ix
FOTOĞRAF LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
1. GİRİŞ	1
2. FEVZİPAŞA MAHALLESİNİN TARİHÇESİ	5
3. KENTSEL DÖNÜŞÜM, YOKSULLUK VE SOSYAL POLİTİKALAR KAVRAMLARINA KISA BİR BAKIŞ	9
4. PROJENİN AMACI VE KAPSAMI	13
5. YÖNTEM	15
6. FİZİKSEL DURUMUN TESPİTİ	21
6.1. Fiziksel plan kararları	21
6.2. Bina kullanımları ve fiziksel durumları	23
6.3. Bina ve konut yoğunluğu	25
6.4. Konut konforu	27
6.5. Kentsel altyapıya erişim	30
6.6. Mülkiyet, konut sahipliği	32
6.7. Fiziksel durumun değerlendirilmesi	32
7. SOSYOEKONOMİK DURUMUN TESPİTİ	37
7.1. Demografik yapı	37
7.2. Gelir, işsizlik ve sosyal güvence	38
7.3. Eğitim	39
7.4. Kentsel hizmetlere erişim	41
7.5. Sosyo ekonomik durum tespitlerinin değerlendirilmesi	42
8. MAHALLE HALKI İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER	43
8.1. Mahalleden memnun olma	43
8.2. İşsizlik sorunu	45
8.3. Okulu bırakma sorunu	46
8.4. Gençler için müzik ve spor seçenekleri	47
8.5. Sosyal dışlanma sorunu	48
8.6. Görüşmelerin değerlendirilmesi	49
9. KENTSEL AKTÖRLERLE YAPILAN TOPLANTILAR/GÖRÜŞMELER	51
10. KENTSEL İYİLEŞTİRME İÇİN MODEL ÖNERİSİ	57
10.1. Temel stratejilerin belirlenmesi	57
10.2. Ortaklık modeli ve finans kaynakları	59
KAYNAKLAR	63
EKLER	65

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Fevzipaşa Mahallesi'nin kent içindeki konumu	6
Şekil 2. Çanakkale tarihi kent merkezi'nde etnik kökene göre mahalleler	6
Şekil 3. Fevzipaşa Mahallesi ve çalışma alanı sınırları	13
Şekil 4. Projenin yöntemi ve süreci	15
Şekil 5. Koruma Amaçlı İmar Planı, Koruma Gurupları	21
Şekil 6. Tescilli ve tescili önerilen binalar	22
Şekil 7. Zemin kat kullanımı	24
Şekil 8. Bina kat sayıları	24
Şekil 9. Bina durumları	25
Şekil 10. Bina Yoğunluğu (1 hektara düşen bina sayısı)	26
Şekil 11. Konut yoğunluğu (1 hektara düşen konut sayısı)	27
Şekil 12. Konut başına düşen kişi sayısı	28
Şekil 13. Konut başına düşen oda sayısı	28
Şekil 14. Konuta banyo olma durumu	29
Şekil 15. Konuta mutfak olma durumu	30
Şekil 16. Konutlarda su şebekesine bağlı olma	31
Şekil 17. Konutlarda kanalizasyona bağlı olma	31
Şekil 18. Fiziksel müdahale alanları	33
Şekil 19. Mahalle çevresindeki teknik ve sosyal donatı alanları	41
Şekil 20. Fevzipaşa Mahallesi kentsel iyileştirme için model önerisi	61

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Saha çalışması ile elde edilen veriler	16
Tablo 2. Demografik yapı	37
Tablo 3. Sosyal Güvencence Sisteminden Yararlanma Durumu	38
Tablo 4. Mahallede eğitim durumu	39
Tablo 5. Yetişkin kadınlarda eğitim durumu	40
Tablo 6. Kentsel aktörlerle yapılan arama toplantıları tablosu	52

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1.Saha çalışması öncesi yapılan hazırlık toplantılarından biri	17
Fotoğraf 2.Meydanlıkta yapılan toplantıdan bir görüntü	17
Fotoğraf 3.Tespit çalışmasından bir görüntü	18
Fotoğraf 4.Zafer Meydanı ve M. Osman Korfmann Kütüphanesi	22
Fotoğraf 5.Palamut Depoları	23
Fotoğraf 6.Kuyu Caddesinden görünüm (1. Bölge)	34
Fotoğraf 7.Dizdar Caddesinden görünüm (2.bölge)	34
Fotoğraf 8.1 nolu Büyük Camii Sokaktan görünüm (3. Bölge)	35
Fotoğraf 9.Sarıçay kıyısı (4. Bölge)	35
Fotoğraf 10.Mahalle manavı	39
Fotoğraf 11.Sarıçay kıyısında mevcut spor alanı	42
Fotoğraf 12.İl İnsan Hakları Kurulu ile Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu'yla yapılan toplantılardan görüntü	53

ÖNSÖZ

Lig şampiyonluğunu belirleyecek bir maçın sonrasında sokaklar taraftarların tezahüratlarıyla dolu. Kalabalığın dağılmasını biraz bekleyerek eve dönüş yoluna koyulduğumda bir itiş kakışla burun buruna gelmiştim. Bağrış çağrış, bir kıyamettir kopuyor ortalıkta. Ayırmak için bağırانlar, birilerine kızıp bağırانlar, birbirlerinin üzerine atlamaya çalışanlar ve onları ayıranlar ve arada da eli uzun sopalı adamlar ve resmi giysili polisler... Sokaktan çıkış yok. İlerisi tıkalı. Ancak geri dönebilirsin. Ve kalabalık benden yana geliyor ki zaten aramızda 10 metre ya var ya da yok... Kalakalmıştım. Tanıdıklarım vardı itiş kakışın içindekilerden. İterek ayırmaya gayret edenler bir ara başarılı oldular ve çatışmadan kopartılan bir grup benden tarafa öfkeli bağırıtlarla yürüdü. Gelen gurutptan ilk yüz yüze geldiklerimizden biri ki, yüzü kızartılarla dolu, öfkeli ve gözleri yaşlı genç; avuçlarını açarak bana, "gör bunları Saim abi gör Roman olduğumuz için bizi copluyorlar gaz sıkıyorlar hep bize yapıyorlar gör abi gör bunları" diye yüzüme yüzüme haykırdı arkadan gelen eli sopalılardan kurtulmak için de bir yandan uzaklaşırken...

O görüntü ve o feryat silinmedi hâlâ...

Bir öykü tadında olmayacak can yakıcı bu durumla yüz yüze kaldığımda bir kere daha anladım ki "birşeyler yapmak lâzım"diya sonsuz kereler ve bıkmadan usanmadan devam etmek, tekrar etmek gerekiydi.

*

Yüzyıllardır "mekânsızlar" ve "tarihsizler" olarak görülmüş "Romanlar" vardır dünyanın dört bir yanında.

Tanımasak da, görmesek de onlar için "yargılarımız" tamdır. Önyargılarımız sarsılmaz ve yıkılmaz diriliktedir!

Onlar ne halktır, ne topluluktur, ne millettir, ne ulustur... Nerede yattıkları, nerede yaşadıkları hiç bilinmemiştir... Bir şeyler yerler mi, yemezler mi, çalışırlar mı, çalışmazlar mı bilinmez, ama Onlar sadece "Roman"dır.

Onlar yetmiş iki buçuk milletin sadece "buçuğu" olarak bilinmişlerdir...

Onlar güvenilmez, çok tehlikeli, hırsızdır. Kısacası "suçlu" olarak damgalanmışlardır...

Onlar istenmeyen kişilerdir...

Gözden ırak kenarda köşede yaşayabilirlerdi ve yeter ki "bize" bulaşmasınlar "bize" görünmesinlerdir...

Devletlerin de onlar için bir damgası vardı "kamu güvenliği için tehdit"tiler...

Ve sözün kısası onlar "yok"turlar.

*

Çanakkale. Sarıçay. Çay Kenarı. Cami-i Kebir. Fevzipaşa. Mahalle. Mahalleliler...

Bütün bunlar birçok şey çağrıştırır söylendiğinde. Bu birçok şeyin içinde en başlarda akla gelenlerden biri de "Romanlar"dır.

Evet, onlar, Sarıçayla Çanakkale Boğazının kesiştiği yerde, Çimenlik Kalesi'nin dibinde,

Çanakkale'ye komşu olarak yaşarlar.

Mekânları vardır mekân denilebilirse.

Evleri vardır ev denilebilirse.

İşleri vardır iş denilebilirse.

Eğitimleri vardır eğitim denilebilirse.

Sağlıklıdırılar "sağlık" denilebilirse.

Geçelim bunları! Boşverelim!

Onların dokuz sekizleri vardır ve bir güzel oynar dans ederler ki yediden yetmişe...

Çok candandırılar, gününü yaşarlar, ne gam ne tasa....

Lâkin, bilirlir kederi de paylaşmayı...

Hayatları neşelidir, eğlenmeyi çok severler...

Beraber güler beraber ağlarlar zamanında ve yerinde...

Bunları da geçelim! Boşverelim!

Romanlar, onlarca, yüzlerce yıldan beri Çanakkale'de yaşarlar. "Yok" değillerdir.

Eğitimsizlik, işsizlik, yoksulluk sarmalında hayatlarını sürdürmeye gayret ederler.

Kentin onlarla kurduğu kadardır kentle kurdukları ilişki.

Onlar ayrıcalık istemezler...

Diğerleri kadar eğitim, diğerleri kadar iş, diğerleri kadar sağlık, diğerleri kadar sağlıklı ve yeterli konut, diğerleri kadar hizmetten yararlanma...

Diğerleri kadar eşitlik, diğerleri kadar fırsat, diğerleri kadar söz, diğerleri kadar temsiliyet...

Kısacası diğerleri kadar "İnsan" hakkıdır talepleri ve beklentileri. Ve herkes gibi, "insan" yerine konulmaktır ve kendilerini "kendileri" gibi yaşamaktır istedikleri.

*

Vakit geç olmadan, kentimizin değerli bir parçası olan Romanların yaşam ortamlarını ve yaşam kalitelerini ve insani gelişmişliklerini gerçekleştirmenin uğruna, kendilerinin öne düştükleri bu yolda, kamu kurumlarına da ciddi bir yol arkadaşlığı sorumluluğu ve görevi düşmektedir.

Yalnızca onlara mı?

Yerel sivil toplum kuruluşları ve temsilcilerine, merkezi yönetim organlarına, uluslararası kuruluşlara düşen, düşecek olan pay, sorumluluk ve görevler var.

"Mahalleli" yola koyuldu...

Geri dönüş yok.

Bu kitaplaşmış raporda "mahallenin" durumu mahalleliyle birlikte ortaya konuldu, yalansız dolansız...

Hepimize düşen görev de bu yalansız dolansız ortada duran gerçeği "yeni bir gerçeğe" çevirmektir.

*

Yapabilir miyiz? Yapabiliriz.

Saim Yavuz

Çanakkale Kent Konseyi Başkanı

Fevzipaşa Birlik Beraberlik Çalışma Gurubu Koordinatörü

1. GİRİŞ

Çanakkale, sınır kenti olması nedeniyle uzun yıllar savunma fonksiyonu üstlenmiş ve buna bağlı olarak da birçok yatırımın uzağında kalmıştır. 1990lara kadar göç veren kent, bu yıllarda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin kuruluşu ile birlikte göç almaya başlamıştır. Bugün Çanakkale'yi bir öğrenci ve emekli kenti olarak tanımlamak mümkündür. Sanayi sektörünün gelişmemiş olması ve hızlı nüfus artışı yaşanmaması nedeniyle kent 1950li yıllardan bu yana planlı gelişmeyi başarabilmiştir. Bitişindeki Kepez beldesi ile birlikte Çanakkale'nin nüfusu 120000'e ulaşmıştır (URL 1).

Bu çalışmada ele aldığımız Fevzipaşa Mahallesi, kentin ilk yerleşim alanıdır. Ağırlıklı olarak Romanların yaşadığı mahalle kentin en yoksul yerleşimlerinden biridir. Mahalle kent merkezinde yer aldığı halde kentten neredeyse yalıtılmış, ayrılmış bir durumdadır. Orta yaşın üstündeki Çanakkaleliler, çocukluklarında bir çok Roman arkadaşları olduğunu ancak mahalleli ile kentinin giderek ayrıştığını, ifade etmektedirler. Bu sorun yalnızca Fevzipaşa Mahallesinin ve Romanların sorunu değildir. Bu sorun çözülmeden yerel yönetim ve sivil toplum tarafından özenle inşa edilmeye çalışılan "Barışın Kenti Çanakkale" vizyonu tam anlamıyla gerçekleştiremeyecektir. Bu çalışmayı yapmamızda bizi cesaretlendiren en önemli itkilere biri kentin bu vizyondur, yerel yönetim ve sivil toplumun katılım ve barış kültürüne yaptığı vurgudur. 1997 yılından bu yana Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyi deneyimleri ile kentte katılım kültürünün gelişmesi yönünde önemli adımlar atılmıştır. Kent Konseyi'nin, Kent Konseyi Başkanı Saim Yavuz aracılığı ile Fevzipaşalı Romanlar ile kurmuş olduğu diyalog hem bu çalışmanın gerçekleşmesi hem de mahallede örgütlenme sürecinin başlaması açısından son derece önemlidir. Proje süreci aynı zamanda Fevzipaşalı Romanların mahalle temelli örgütlenmesi için de bir fırsat yaratmıştır.

Çalışmamıza başlamadan önce, sorunun çok boyutlu ve karmaşık olduğu, çözümsüz olduğu, merkezi hükümetin sosyal politikaları olmadığı sürece bir şey yapılamayacağı, hatta bu yaşamın Romanların kendi tercihleri olduğu ve Romanların bu hayattan memnun oldukları gibi cesaretimizi kıran söylemler de olduğunu belirtmeliyiz. Ayrıca "mahallenin çalışma yapmak için çok tehlikeli olduğu", "Romanların dost görünüp, arkanızdan sizi bıçaklayabilecekleri" gibi uyarılar da aldık. Kentte, mahalle ile ilgili ciddi bir güvenlik ve suç algısı olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca mahallelinin halinden

memnun olduğu, çok çocuk yaptıkları ve çocukların birçoğunun nüfusa kayıtlı olmadığı, çok sayıda engelli olduğu gibi mahalle ilgili birçok tahmin yapılmakta, varsayımda bulunmaktadır. Bu çalışma ile öncelikle mahalledeki mevcut durum ile ilgili bazı temel verilerin elde edilmesi, güncellenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonunda mahallenin işsizlik, istihdam, eğitim, sağlık gibi önemli sorunlarına dair hedeflenen verilere ulaşılmıştır. Ancak bu sorunların çözümünde yetkili olan kurumlarla, mahalleyi nasıl değerlendirdikleri ve önerileri hakkında görüşülmemiştir. Oysa mahalledeki yaşamın iyileştirilmesinde İl Emniyet Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü gibi kurumlar anahtar rol oynamaktadırlar. Belki bu çalışmanın sonuçları, mahallede özellikle çocukların ve gençlerin suçtan korunmaları, eğitimde sosyal dışlanmanın engellenmesi, kadın yoksulluğu gibi konularda uzmanları daha ileri projeler geliştirmeye teşvik eder. Bunu umuyoruz.

Fevzipaşa Mahallesi kentte Romanların yaşadığı tek yer değildir, ancak en yoğun Roman nüfusun yaşadığı yerleşimdir. Bu küçük alanda yer bulamayan ya da burada yaşamayı tercih etmeyen Romanlar kentin bazı semtlerinde, sokaklarında yoğunlaşmışlardır. Sarıçay'ın diğer yakasındaki Barbaros Mahallesi, Romanların yaşamak için en fazla tercih ettikleri mahalledir. Kentin en yoksul kesiminin, hatta Romanların en yoksullarının yaşadığı bir başka yerleşim de Atatürk Mahallesi olarak bilinen yerleşimdir. Yine Sarıçay kıyısında bulunan Atatürk Mahallesi gerçekte İsmetpaşa Mahallesi sınırları içerisinde, ancak bu bölge kentli tarafından bu şekilde anılmaktadır. Kentte Romanların yaşadığı diğer yerleşimler de, özellikle yoksulluk, Roman olma ve mekan ilişkisinin irdelenmesi açısından önemli ipuçları içermektedirler.

Bu çalışma Fevzipaşa Mahallesi ve Fevzipaşalı Romanları tanımaya ve anlamaya yönelik bir çaba olarak da okunabilir. Mahallede çalışma yaparken en fazla zorlandığımız konu, yıkım endişesine odaklanan ya da bizi sosyal yardımlarla ilişkilendiren mahalleliye amacımızı tekrar tekrar anlatmak oldu. Sahadaki araştırmalarımızın en önemli kolaylaştırıcısı Aslı Kırıkkulak'a buradan teşekkür ediyoruz. Mahalleli ile güven ilişkisi kurmamızı, kapıların bize açılmasını, sağlıklı veriye ulaşabilmemizi ona borçluyuz. Yoksulluk ve Roman olma halinin anlatımı bir nevi bıçak sırtı bir konu. Biz tespitlerimizi ve sorunları olabildiğince teknik ve bilimsel boyutu ile ele almaya ve objektif bir biçimde aktarmaya çalıştık. Kurulan samimi ve dostane ortama rağmen sonuçta biz, mahalleye dışarıdan gelen kişileriz. Bunun farkında olarak sorularımızı sorduk. Bu kitabın diğer kentliler gibi Fevzipaşalılara da ulaşacağını umuyoruz. Çalışma süresince, mahallenin sorunlarının dile getirilmesi için çalışan Fevzipaşa Birlik Beraberlik Grubu'nun, kentsel aktörlerle yapılan toplantılarda mahallede çekilen ve yoksulluğun, yoksunluğun belgelendiği fotoğrafların gösterilmesinden zaman zaman rahatsızlık duyduklarını gözlemledik. Çünkü kendi mahallelerinin güzelliklerini, dayanışmayı ve insanlıklarını anlatmayı daha çok istiyorlardı. Burada amacımız mahallenin yoksulluğunu "deşifre" etmek ya da "romantize" etmek değil, Fevzipaşalı Romanları görünür kılarak toplumsal sorumlulukları harekete geçirmektir. Bunun özellikle altını çizmek istiyoruz.

Romanların yaşadığı sorunun salt fiziksel koşulların iyileştirilmesi ve kentsel hizmetlere erişimin sağlanması ile çözülemeyeceği, uzun vadeli sosyal içerme politikalarına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Ancak her yerleşimin kendine özgü sorunları, gereksinimleri, özel koşulları bulunmaktadır. Bu çalışmada, Fevzipaşa Mahallesi üzerine detaylı bir saha araştırması yapılarak mevcut durum saptanmaya çalışılmıştır. Son yıllarda başta İstanbul olmak üzere birçok kentte yaşanan ve yerinden etme ile sonuçlanan kentsel dönüşüm projeleri nedeniyle Roman mahalleleri kamuoyunun gündemine taşınmaktadır. Diğer yandan Türkiye'de Romanlar ve Roman yerleşimleri üzerine yapılan çalışma sayısı oldukça sınırlıdır (Türkiye'de Romanlar konusunda yapılan çalışmalar için bakınız Kolukırık, 2006; Kolukırık, 2004; Aksu, 2003; Marsh, 2008; Karlıdağ ve Marsh, 2008; Toprak, Özmen ve Tenikler, 2007; Akkan, Deniz ve Ertan, 2011). Oysa ihtiyaç duyulan sosyal politikaların oluşturulmasında, yoksul mahallelerin kent ekonomisine ve sosyal yaşama entegrasyonunun sağlanmasında, çok az tanıdığımız Romanlar ve Roman mahalleleri ile ilgili çalışmaların çoğaltılması son derece önemlidir.

2. FEVZİPAŞA MAHALLESİNİN TARİHÇESİ

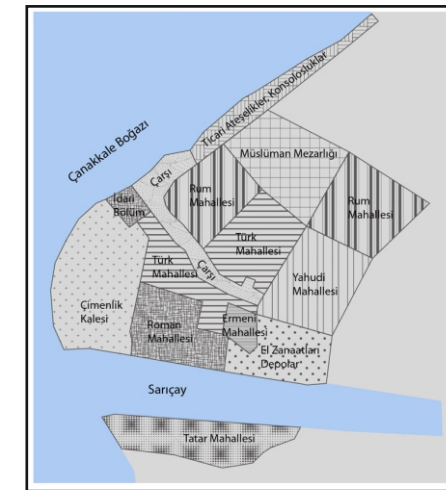
Romanların, Hindistan'ın kuzey bölgelerinden yola çıkarak dünyaya yayıldıkları düşünülmektedir. Romanların, Bizans Döneminde, İstanbul'da büyücülük, falcılık, hokkabazlık gibi mesleklerde çalıştıkları bilinmektedir (Fraser, 2005; Marushiakova ve Popov, 2006). Osmanlı Döneminde ise Romanlar farklı meslekler de edinerek, -at taciri, dansçı, müzisyen, nalbant, hamal ve sepetçi gibi- ekonomik yaşamda ve lonca sisteminin içerisinde yer almışlardır. 1923 yılında imzalanan Lozan Anlaşması çerçevesinde daha önce Osmanlı toprakları olan Balkanlar'da yaşayan ve Türkiye'ye göç eden çok sayıda Roman nüfusun olduğu düşünülmektedir (Marsh, 2008). Bugün Türkiye sınırları içerisinde ne kadar Romanın yaşadığı tam olarak bilinmemektedir. 2005 yılında, Uluslararası Roman Çalışmaları Ağı tarafından yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'de 2 ile 5 milyon arasında Roman yaşadığı sanılmaktadır (aktaran Marsh, 2008). Tüm Türkiye genelinde Roman yerleşimlerine rastlanmakla birlikte, Roman nüfusunun Trakya ve Ege Bölgesinde yoğunlaştığı bilinmektedir. Çanakkale'nin ilçeleri ve köylerinde de çok sayıda Roman yerleşimi bulunmaktadır.

Bu çalışmada, Çanakkale kent merkezindeki bir Roman yerleşimi olan Fevzipaşa Mahallesi analiz edilmektedir. Fevzipaşa Mahallesi, Sarıçay'ın Çanakkale Boğazına dökülüşü, alüvyon alanda yer almaktadır (Şekil 1). Mahalle, İstanbul'un fethinden kısa bir süre sonra boğazların korunması amacıyla 1462 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan, Çimenlik Kalesi'nin yanında kurulmuştur. Fevzipaşalı Romanlar atalarının Çimenlik Kalesi'nin yapımında çalıştıklarını ve Fatih'in izniyle buraya yerleştiklerini söylemektedirler. Osmanlı Döneminde özellikle Balkanlarda Romanların kale yapımında çalıştıkları ve daha sonra da kalenin düzenli bakım ve onarımı görevini üstlendikleri (Marushiakova ve Popov, 2006) bilgisi bu olasılığı güçlendirmektedir. Fevzipaşalı Romanların kente ne zaman yerleştiklerine dair yazılı bir bilgiye ulaşılamamış olmakla birlikte, Romanların kentin ilk sakinleri olduğu konusunda kentte bir görüş birliği bulunmaktadır.

Şekil 1. Fevzipaşa Mahallesi'nin kent içindeki konumu

Bir boğaz kenti olan Çanakkale, kuruluşundan kısa bir süre sonra, çok kültürlü bir liman ve ticaret kenti haline gelmiştir. Çimenlik kalesi etrafına önce askerler ve aileleri, daha sonra Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler yerleşmişlerdir (Çanakkale Kent Rehberi, 2008). Bu çok kültürlü ve dinli yapının izleri kentsel dokuda hala yaşamaktadır. Erten (2006) Osmanlı dönemindeki mahalle sınırlarını kentsel dokudan yola çıkarak tanımlamıştır (Şekil 2). Çimenlik Kalesinin yanında kurulan ilk mahalle olan Cami-i Kebir Mahallesi (Türk Mahallesi), Çay Mahallesi (Roman Mahallesi) ve Ermeni Mahallesi ile Çarşı Caddesinin güneyi ve Zanaatlar mahallesi, bugünkü Fevzipaşa Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır (Sokak Adlarında Yaşayanlar, 2001)

Şekil 2. Çanakkale tarihi kent merkezi'nde etnik kökene göre mahalleler (Erten, 2006)

Osmanlı döneminde derilerin tabakhanelerde boyanmasında kullanılan meşe palamutu, bugün Fevzipaşa Mahallesi sınırlarında bulunan Palamut depolarında (Yahudi depoları olarak da adlandırılmaktadır) toplanarak, Sarıçay aracılığı ile boğazda bekleyen gemilere nakledilmekteydi. Romanların, meşe palamutunun nakliyesi olmak üzere kentin her türlü taşıma işlerinde, sandalcılık, at arabacılığı ve hamallık yaparak çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca nalbantlık, sepetçilik, demircilik gibi el zanaatlarına dayalı sektörlerde de çalışmışlardır. Eskiden her evde temizlik, yemek, çocuk bakımı gibi işler için mutlaka bir Roman kadının istihdam edildiği halen birçok Çanakkalelinin hatıralarındadır (Turhanlı, kişisel görüşme, 2011). Ancak değişen ekonomik koşullarla birlikte Romanlar giderek çalışma hayatının dışında kalmışlardır. Son yıllarda, yaptıkları seyyar satıcılık, at arabacılığı gibi işlere de modern kent hayatına uygun olmaması nedeniyle izin verilmemektedir. Bugün Çanakkale kent bütününe yaşam kalitesi göstergeleri açısından değerlendiren araştırmalar, (TESEV, 2008; Sezen, 2010) Fevzipaşa Mahallesi'nin hem fiziksel çevre kalitesi hem de sosyoekonomik göstergeler açısından kentin en düşük standartlarına sahip mahallesi olduğuna işaret etmektedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre, mahallenin 2011 nüfusu 2388'dir.

Kent merkezinde olmasına rağmen içine kapalı bir ada görünümünde olan Roman yerleşimi, Çimenlik Kalesi ile Sarıçay'ın sınırladığı alana adeta sıkışmış durumdadır. Romanlar tüm yoksul mahallerde olduğu gibi yoksulluk, yoksunluk, işsizlik, eğitimsizlik kısırdöngüsü içerisinde dirler. Romanların bu kısırdöngüden çıkabilmesinin koşulları kentte zaman zaman tartışılmıştır. 1996 yılında tarihi kent merkezi için hazırlanan Koruma Amaçlı İmar Planında, Romanların yaşadığı alanın sorunlarının nasıl çözüleceği tartışılmış ve bu sorunun ayrıca ele alınmasına karar verilerek, Romanların yoğun olarak yaşadığı düşük nitelikli konut alanı "özel proje alanı" olarak tanımlanmıştır. 2007 yılında Çanakkale Belediyesi, Porte Alegre deneyiminden yola çıkarak, katılımcı bütçe çalışması yapmış ve Fevzipaşa Mahallesi'ni pilot mahalle olarak seçmiştir. Mahalleye yapılacak yatırımın önceliğini mahalleli ile birlikte belirlemeyi amaçlayan katılımcı bütçe çalışması sonucunda mahalleli yatırım tercihlerini "ortak kullanım alanlarının geliştirilmesi" ve "sosyal hizmetlerin geliştirilmesi" yönünde kullanmıştır. Bu tercihler Çanakkale Belediyesi Stratejik Planına aktarılmıştır (Çanakkale Belediyesi, 2011). Mahallelinin bu talebi doğrultusunda, Sarıçay kenarında bulunan Palamut Depolarından biri Çanakkale Belediyesi tarafından satın alınarak Fevzipaşa Sosyal Yaşam Merkezi yapılması amacıyla restore edilmiştir. Bu kitap baskıya çıkmadan kısa bir süre önce (29 Haziran 2012 tarihinde), Çanakkale Belediyesi'nin Kent Konseyi'ne devrettiği Fevzipaşa Sosyal Yaşam Merkezi'nin açılışı yapılmıştır. 2006-2007 yıllarında Çanakkale Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyi öncülüğünde katılımcı bir yöntemle oluşturulan "Çanakkale Kent Eylem Planı" yoksullukla mücadele, dezavantajlı grupların desteklenmesi, toplum hizmet merkezlerinin yaygınlaştırılması, ayrımcılığa karşı toplumsal farkındalık düzeyinin yükseltilmesi, farklı kesimler için sosyal içerme programlarının geliştirilmesi gibi Fevzipaşa Mahallesi'ni ve Romanları yakından ilgilendiren birçok eylem, hedef ve proje içermektedir (Kent Eylem Planı, 2007). Kentin vizyonunu ve gelişme stratejilerini belirleyen belgelerde Fevzipaşa Mahallesi'nin sorunlarının çözümüne yönelik konular ele alınmış, ancak uygulamaya yönelik somut adımlar ne yazık ki atılamamıştır.

3. KENTSEL DÖNÜŞÜM, YOKSULLUK VE SOSYAL POLİTİKALAR KAVRAMLARINA KISA BİR BAKIŞ

Kentsel mekanlar zaman içerisinde fiziksel, toplumsal, çevresel, ekonomik hatta siyasal ve ideolojik sebeplerle değişim, dönüşüm gösterebilirler. Bu değişim kimi zaman mekan ve çevre kalitesini artırırken bazen de mekanın ekonomik, toplumsal, çevresel ve fiziksel çökme ve bozulması olarak kendini gösterir (Akkar, 2006, s.29). "Kentsel sorunların çözümünü sağlayan ve değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan kapsamlı vizyon ve eylemler" kentsel dönüşüm olarak tanımlanmaktadır (Turok, 2005, s.25). Kentsel dönüşüm; yenileme, sağlıklaştırma, imar-ıslah, yeniden canlandırma, soylulaştırma, eski haline getirme, yeniden oluşum kavramların tümünü kapsayan bir kavramdır (Üstün, 2009, s.5). Bozulan ya da fonksiyonunu yitiren bir alan için hangi müdahale yönteminin ya da yöntemlerinin kullanılması gerekliliği alanın özelliklerine, sorunlara ve amaca göre değişiklik gösterir.

ABD ve İngiltere'de 19. yüzyıl ortalarından itibaren fonksiyonunu kaybetmiş (liman, s nayı alanı gibi) ya da çöküntü alanı haline gelmiş kentsel alanlarda kentsel dönüşüm pr jeleri uygulanmaktadır. Ancak 1990'lı yıllara değin uygulanan kentsel dönüşüm projeleri de sosyokültürel boyutun göz ardı edilmesi ve salt yapı ve fiziksel çevre kalitesinin yükseltilmesine odaklanılmasının önemli sosyal sorunlara neden olduğu tartışılmaktadır. 190'lı yıllardan itibaren özellikle İngiltere deneyiminde "yerel halkın ve gönüllü organizasyonların" kentsel dönüşümün önemli birer aktörü haline gelmesi yönünde politikalar geliştirilmektedir (Özdemir, 2010). Özdemir (2010, s.10), 1990'lı yıllarda kentsel dönüşüm politikalarında, yoksunluk içindeki grupların dönüşüm gündeminde yer bulduklarını ve merkezi yönetimin baskın rolünün azaltılarak yerel yönetimlerin daha etkin hale getirildiğini vurgulamaktadır.

19. yüzyıl ortalarından bu yana elde edilen kentsel dönüşüm deneyimlerini değerlendiren çalışmalar, bu deneyimlerden alınması gereken derslerin altını çizmektedirler (Turok, 2005; Özdemir, 2008). Kentsel dönüşümün sosyal, ekonomik ve

çevresel boyutları vardır ve bu boyutların birlikte, bütüncül olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Mahallelerin kentsel bağlamdan kopararak ele alınması, alanın çevresi ile ilişkisinin kurulamamasına neden olmaktadır. Kentsel dönüşüm projelerinde iyi tanımlanmış amaçlar ve gerçekçi hedefler, başarı için son derece önemlidir. Çok sayıda ve ulaşılmaz hedefler uygulamaları çıkmaza sokmaktadır. Orta ve uzun vadeli dönüşüm stratejileri oluşturulmalıdır. Mekanlar iyileşirken yerel halkın bundan en iyi biçimde faydalanmasının önü açılmalıdır. Yaşam kalitesine yönelik performans kriterleri belirlenmeli ve yerel halka istekleri sorulmalıdır. Kentsel alana yapılan müdahaleler sosyal ve mekansal ayrışmaya neden olmamalı, süreç sosyal içerme programları ile birlikte yürütülmelidir. Yerel halkın güçlendirilmesi için programlar oluşturulmalıdır. Kentsel dönüşüm projelerinde sürdürülebilirlik anahtar kavramdır. Süreklilik, yerel yönetim ve kamu sektörünün içinde olduğu sağlam ortaklıklar kurulmasını ve yerel halkın yapabilirlik kapasitesini oluşturmasını gerektirmektedir.

Özden'e (2008, s. 40) göre belli bir yerleşme alanında kentsel yenileme gereksinmesi olup olmadığını ortaya koyan en önemli faktörlerden biri kentsel yoksulluğun boyutlarıdır. Bu nedenle öncelikle bu koşulların tespitin yapılması gerekmektedir. Kentsel yoksulluk yüksek oranda ise, bu durum kentsel yenileme gereksiniminin varlığını işaret eden önemli bir faktör olarak kabul edilir. Yoksulluk kavramı temel olarak ekonomik büyüme ve gelir dağılımı ile ilgilidir. Ancak gelir tek başına yoksulluğu tanımlamaya yetmemektedir. Sen (1983, aktaran Buğra ve Keyder, 2007) yoksulluk tanımına yeni bir yaklaşım getirmiş ve yoksulluğu "temel ihtiyaçların karşılanamaması" yerine "çeşitli yetilerden mahrum olma" olarak tanımlamıştır. Yeti mahrumiyeti olarak yoksulluk yalnızca gelirin, kamu sağlık ve eğitim hizmetlerinin, emekli maaşlarının veya sosyal yardımın yetersizliğini değil suçtan korunmanın yokluğunu, eşitsiz yasal muameleyi, siyasi baskıyı da içermektedir (Buğra ve Keyder, 2007, s.14). Sen'in yaklaşımında yoksul insanların neye sahip olduklarına değil, sahip oldukları ile neler yapabildiklerine vurgu yapılmaktadır (Coşkun ve Tireli, 2008, s.4). Yoksulluk ile ilgili vurgu zaman içerisinde "insanlara ihtiyaç duydukları şeyleri vermek" yaklaşımından "insanların seçme özgürlüklerinin artmasını sağlayacak koşulları yaratma" yaklaşımına yönelmiştir (Buğra ve Keyder, 2007). 2000'li yıllardan bu yana Dünya Bankası yoksulluk kavramını daha genişleterek kırılganlık-savunmasızlık, riske açık olma, söz hakkı olmama ve güçsüzlük gibi kavramları yoksulluk kapsamında değerlendirmektedir. Bütün bu durumlar Sen'in deyimi ile "insanların istediği hayatı seçme" imkanına ulaşma şansını sağlayan yapabilirliğini engellemektedir (Coşkun ve Tireli, 2008, s.35).

Yoksulluk sorununun çözümüne ilişkin oluşturulan sosyal politikalar ve yoksulluğun bu politikalarda nasıl tanımlandığı önemli bir tartışma konusudur. Buğra (2010) yoksulluk ve sosyal politika tartışmalarında temel olarak iki yaklaşımın hakim olduğunu söylemektedir. Birincisi, mülksüz insanın asli işlevinin ücret karşılığı çalışmak olduğu ve bunun topluma katılmanın tek yolunu oluşturduğu inancıdır. Kamu kaynaklarının sosyal amaçlarla kullanımı konusuna şüpheyle yaklaşılır, yoksulluğu yoksulu suçlayarak açıklar (tembeldirler, hesaplarını bilmezler, bakamayacakları kadar çok çocuk yaparlar, kötü alışkanlıklara sahiptirler gibi) ve yoksulluğun çözümü için hayırseverlik kurumunu önerilir. İkinci yaklaşım ise bazı insanları diğerlerinin himmet ve merhametine bırakan

bir toplum düzenini sorgular. Hak temelli bir söylem geliştirir ve yoksulluğu insani ve sosyal bir sorun olmasının ötesinde, politik bir sorun olarak ele alır (Buğra, 2010, s.12). Yoksulluk ve etnik köken sosyal dışlanmanın önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Buğra'ya göre dışlanma etnik kökene dayanıyorsa, aşağılama kültüre yönelmektedir.

Sosyal dışlanma başlangıçta ekonomik kaynaklara erişemeyen fiziksel ve zihinsel engelliler, yaşlılar, uyuşturucu bağımlıları, suçlular gibi toplum normlarına uymayanlar için kullanılırken, 1980'lerden sonra refah devletinin krizi sonucunda, kökeninde işsizlik, gettolaşma, aile hayatındaki değişimin yer aldığı, çeşitli sosyal dezavantajlı kesimler için de kullanılmaya başlanmıştır (Coşkun ve Tireli, 2008, s.41). Avrupa Birliği yoksullukla mücadele yaklaşımı sosyal dışlanma ve sosyal içerme kavramlarına dayanmaktadır. Avrupa Komisyonu (2004) Romanların en fazla ayrımcılığa uğrayan kesim olduğunu bildirmektedir. Sosyal dışlanma "emek piyasasından kopma, eğitim ve sağlık gibi hizmetlere erişememe, siyasi, sosyal ve kültürel yaşama katılamamayı içeren çok boyutlu bir 'erişim' ve 'katılım' sorunu" olarak tanımlanmaktadır (Akkan, Deniz ve Ertan, 2011,s.23). Romanların emek piyasası ile ilişkilerinin son derece zayıf oluşu, düzenli gelir getirici ve sosyal güvenceli işlere sahip olamamaları; siyasi partiler, meslek kuruluşları, sendikalar gibi siyasi örgütlenmelerde temsiliyetlerinin yetersizliği; kültürel önyargılar Romanların toplum hayatından dışlanmalarının başlıca nedenleri olarak görülmektedir. Toplum, Romanları ancak müzisyen rolü ile benimsemekte, eğlence sektörünün ucuz emek işgücünü oluşturmalarına bir nevi mahkum etmektedir. Ekonomik, siyasi ve kültürel olarak dışlanmışlık, Roman topluluğun mekansal olarak da dışlanmasına neden olmaktadır (Akkan, Deniz ve Ertan, 2011).

Türkiye, Avrupa Birliği uyum sürecinde yoksullukla mücadele ve sosyal içermeye yönelik politikalar oluşturmaktadır. 9. Kalkınma Planı (2007-2013) kapsamında yoksullukla mücadele için kamusal sosyal hizmetler ve yardımların oluşturulması, sosyal içerme ve insanca yaşam hakları, işsizlik ve kayıt dışı sektörle mücadele, istihdamın artırılması gibi stratejiler belirlenmiştir (DPT, 2007, Kentleşme Şurası, 2009). Diğer yandan Türkiye'de yoksullukla mücadele konusunda oluşturulan politikalar henüz etnik ayrımcılıktan bahsetmemektedir. Romanların sosyal ve ekonomik hayata katılabilmeleri için tek başına yoksullukla mücadeleye yönelik stratejiler yeterli olamayacağı açıktır. Yoksullukla birlikte etnik ayrımcılık sorununa yönelik de sosyal içerme politikaları oluşturulması gerekliliği açıktır.

4. PROJENİN AMACI VE KAPSAMI

Bu çalışmada, Fevzipaşa Mahallesi'nde yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve kentsel iyileştirme için somut ve uygulanabilir bir model oluşturulması amaçlanmıştır. Model orta ve uzun vadeli gelişme stratejilerini, fiziksel müdahale yöntemlerini ve süreçte yer alacak aktörleri kapsamaktadır. "Kentsel iyileştirme" terimi birçok müdahale biçimini kapsamasının yanında mevcut sosyal yapının korunarak güçlendirilmesi yaklaşımını da içerdiği için tercih edilmiştir.

Fevzipaşa Mahallesi, Romanların oturduğu konut alanları ile birlikte, kent merkezinin bir kısmını, kentin önemli ticaret aksları olan Çarşı Caddesini ve İnönü Caddesini ve İnönü Caddesinin batısını kapsamaktadır. Çalışma alanı tanımlanırken yoğun ticaret fonksiyonunun olduğu bu iki cadde sınırlayıcı olarak kabul edilmiş ve ticaret fonksiyonunun yoğun olduğu yapı adaları çalışma alanına dahil edilmemiştir. Mahalle sınırları ve çalışma alanı sınırlarını gösteren harita aşağıda görülmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Fevzipaşa Mahallesi ve çalışma alanı sınırları

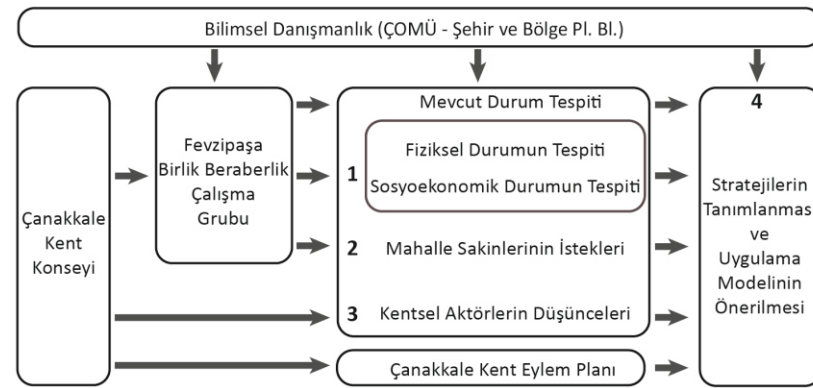
Proje süreci ve çalışmanın sonunda ortaya konan model, kentbilimince kabul edilen bazı ilkeler çerçevesinde geliştirilmiştir. Buna göre oluşturulan model;

- (i) Sürdürülebilir kentsel gelişme ilkelerine uygun,
- (ii) Mahallelinin tüm süreçlere etkin katılımını esas alan,
- (iii) İlgili kentsel aktörlerin sürece katılımı ve işbirliğini öngören,
- (iv) Yerinden etme politikalarını önleyici,
- (v) Kentin vizyonuna ve üst politikalarına uyumlu, olmalıdır.

5. YÖNTEM

Kentsel dönüşüm deneyimlerinde ve yoksullukla mücadele stratejilerinde yerel halkın güçlendirilmesi, örgütlenmesi ve yapabilir kılınması konularına özel vurgu yapılmaktadır (Atkinson, 2005; Atkinson, 2010). Mahallelinin sürece katılımında Kent Konseyi bir sivil örgütlenme aracı olarak kullanılmıştır. Projenin hazırlık aşamasında, Kent Konseyi'nde Fevzipaşalı Romanlardan oluşan gönüllü bir çalışma grubu oluşmuştur. Çalışma grubuna her sokaktan ve her yaştan, kadın ve erkek mahalleli katılmıştır. Mahalleli çalışma grubuna "Fevzipaşa Birlik Beraberlik Grubu" ismini vermiştir. Mahallede faaliyet gösteren Roman Kültür ve Sosyal Etkinlikler Derneği ve Fevzipaşa Mahallesi Yardımlaşma ve Kalkındırma Derneği başkanları ve Mahalle Muhtarı da Çalışma Grubuna destek vermişlerdir. Örgütlü ve bir program dahilinde çalışmanın zorlukları yaşanmakla birlikte, Çalışma Grubu tüm proje sürecinde aktif olarak rol almıştır. Fevzipaşa Birlik Beraberlik Grubu daha sonra Fevzipaşa Mahalle Meclisine dönüşmüştür.

Proje dört aşamadan oluşmaktadır (Şekil 4). Birinci aşama fiziksel ve sosyoekonomik durumun tespiti; ikinci aşama mahalle halkı ile yapılan toplantılar ve görüşmeler; üçüncü aşama kentteki diğer aktörlerle yapılan toplantılar; dördüncü aşama ise elde edilen verilerin değerlendirilerek gelişme stratejilerinin ve uygulama modelinin oluşturulmasıdır.

Şekil 4. Projenin yöntemi ve süreci

Birinci aşamada, mahalledeki binaların fiziksel kalitesi, konut standardı, konutların kentsel altyapıya erişebilirliği, bina yoğunluğu gibi fiziksel durum tespitleri ve yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, sosyal güvence sistemine kayıtlı olma gibi sosyoekonomik duruma yönelik tespitler yapılmıştır. Tablo 1'de tespiti yapılan konu başlıkları verilmektedir. Yapılan tespitleri standart hale getirebilmek amacıyla, bina, konut ve hane halkı olmak üzere 3 bilgi föyü hazırlanmıştır (Ek 1). Bilgi föyleri oluşturulurken bazı yaşam kalitesi ve sürdürülebilir kentsel gelişme göstergelerinden (Sönmez ve diğerleri, tarihsiz; Majumder ve diğerleri, 2007; Marans, 2007; Bölen ve diğerleri, 2006) yararlanılmıştır. Bu aşamada, kısa ve somut sorularla tüm mahalle hakkında genel bir veri tabanı oluşturulmuştur. Veriler ArcGIS ortamında haritalanmıştır. Saha tespitlerinde, çalışma alanı sınırları içerisinde bulunan 733 konuttan 461'ine ulaşılmış, 471 hane ile ilgili veriler elde edilmiştir. Bina, konut ve hane halkına ait veriler yapı adası bazında değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Saha çalışması ile elde edilen veriler

Bina	Konut	Hanehalkı
- Yapım sistemi - Kat sayısı - Binanın kullanım amacı - Binanın fiziki durumu - Binada konut sayısı	- Konuta yaşayan kişi sayısı - Konuta oda sayısı - Konuta banyo, tuvalet, mutak mevcudiyet - Altyapı (su, elektrik, kanalizasyon, telefon) durumu - Konuta bulunan eşyalar (buzdolabı, televizyon vb.)	- Yaş - Cinsiyet - Eğitim durumu - İstihdam - Gelir - Sosyal güvence - Sağlık - Doğum yeri - Fevzipaşa'da yaşama süresi

Fiziksel planlamada basit bir adım olarak tanımlanabilecek tespit aşaması, bu projenin en zor kısmını oluşturmuştur. Zorluğun iki nedeni bulunmaktadır; birincisi mahalleli dışarıdan gelen ve soru soran kişilere şüpheyle yaklaşmakta ve konuşmakta tereddüt etmekte, hatta konuşmayı reddetmektedir. İkincisi ise bazı sorulara çeşitli nedenlerle doğru cevap vermemektedir. Örneğin yardım almak ya da aldığı yardımın kesilebileceğini düşünerek yanlış, eksik bilgi verebilmektedirler. Mahalledeki evlerin yıkılacağına dair endişeler ve daha önce yapılan çalışmalardan sonuç elde edilememiş olması mahalleliden bilgi almayı zorlaştırmıştır. Bu zorluklar Fevzipaşa Birlik Beraberlik Çalışma Grubunun saha çalışması öncesindeki hazırlık çalışmaları ve saha çalışmasına aktif katılımı ile aşılmıştır. Çalışma Grubunun önerileri doğrultusunda mülkiyet ve gelir ile ilgili soruların sorulmamasına karar verilmiştir. Bu verilerin elde edilmemesi çalışma sonuçları açısından önemli bir eksiklik olarak görülmemelidir. Tapu Kadastro Müdürlüğü ve Çanakkale Belediyesinden elde edilen resmi veriler ve kişisel sohbetler sonucunda, mahalledeki mülkiyet durumu, evsahipliği/kiracı oranı, gelir seviyesi konularında bir yaklaşım geliştirebilecek düzeyde bilgiye ulaşılmıştır.

Fotoğraf 1. Saha çalışması öncesi yapılan hazırlık toplantılarından biri

Fiziksel durum tespitinin kısa sorulardan oluşmasına özen gösterilmiş ve anket yerine derinlemesine mülakat yöntemi benimsenmiştir. Çalışma Grubunun isteği ile saha çalışmasına başlamadan önce mahallenin meydanında (meydanlık olarak isimlendirilmektedir) önceden duyurusu yapılarak forum niteliğinde bir toplantı yapılmıştır. Mahalle Muhtarının ve dernek başkanlarının da katıldığı toplantıya mahalleli ilgi göstermiş, saha çalışmasını ve çalışma grubunu desteklediklerini bildirmişlerdir. Ayrıca mahalle ile ilgili öncelikli sorunları dile getirmişlerdir.

Fotoğraf 2. Mahalle meydanında yapılan toplantıdan bir görüntü

Mahalle halkının beklenti ve sorunlarını tanımlamaya yönelik mahalle halkı ile yapılan toplantılar ve görüşmeler projenin ikinci aşamasını oluşturmaktadır. Birinci aşamada yapılan tespitler mahalledeki fiziksel ve sosyoekonomik yapının mekansal farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Görüşmeciler bu mekansal farklılıklar dikkate alınarak seçilmiştir. Öncelikle, yaşam kalitesinin en düşük olduğu iç kısımlarda (Sarıçay ve Çimenlik Kalesinin kesiştiği alan, 161, 162, 170, 207 ve 210 nolu yapı adaları, bu alan mahalleli tarafından Kuyu Sokaklar olarak adlandırılmaktadır. Metin içerisinde de bu alanı tanımlamak için Kuyu Sokaklar ifadesi kullanılmıştır) sorunların ve beklentilerin tespitine yönelik toplantılar düzenlenmesi hedeflenmiştir. Ancak yapılan ilk toplantıda katılımcılar yalnızca mahallenin yıkımı konusuna odaklanmış, mahallenin diğer sorunları ile ilgili tartışılmamıştır. Ayrıca kalabalık toplantıların kayıt altına alınması ve toplantı düzeni kurulması da zor olmuştur. Bu nedenlerle kişilerle tek tek görüşme yapılmasına karar verilmiştir. Çoğu mahallenin en sorunlu bölgesinde yaşayanlar ile okuyan ya da okulu bırakan gençler olmak üzere 40 kişi ile derinlemesine mülakat yapılmıştır.

Fotoğraf 3. Tespit çalışmasından bir görüntü

Projenin üçüncü aşamasını ise kentteki karar mekanizmalarını etkileyebilecek olan kentsel aktörlerle yapılan bir dizi toplantı oluşturmaktadır. Arama konferansı niteliğindeki bu toplantılarda mahallenin sorunları ortaya konarak, çözüm önerilerinin tartışılması amaçlanmıştır. Kısa tutulmaya çalışılan saha çalışmasının (tespit çalışması

2011, Şubat-Mart ayında yapılmış) aksine bu toplantılar bir yıla yakın bir süreye yaygınlaştırılmıştır. Mahalle ile ilgili farkındalığın artırılmasına katkı sağlayan bu toplantılarda aynı zamanda kentlinin mahalleye bakışını irdeleme fırsatı da elde edilmiştir.

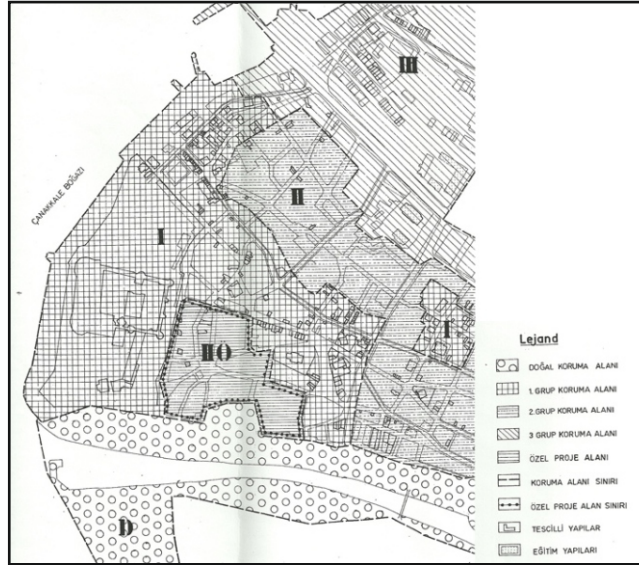
Proje süresince, bu proje kapsamında tanımlanmamış ancak projeyi destekler nitelikte dört çalışma daha yapılmıştır. İlki, bu kitabın ikinci yazarı tarafından hazırlanan, "Sürdürülebilir Kentsel Yenileme için bir Yaklaşım: Çanakkale Fevzipaşa Mahallesi Örneği" isimli yüksek lisans tezidir (Okumuş, 2011). İkincisi, kitabın ilk yazarı tarafından yürütülen ve bu projede "3.bölge" olarak isimlendirilen Zafer Meydanı ve çevresi için yapılan sürdürülebilirlik analizi ve gelişme stratejilerinin belirlenmesi çalışmasıdır (Başaran Uysal ve diğerleri, 2012). Çanakkale Belediyesi için hazırlanan bu proje Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmiştir. Diğer iki çalışma ise kentte yaşayanların Fevzipaşa ve Romanlar hakkında düşüncelerini, algılarını öğrenmeyi hedefleyen iki anket çalışmasıdır. İlk anket çalışması, Kent Konseyi tarafından tüm kentte, rastlantısal bir yöntem izlenerek yapılmıştır. İkincisi ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde sosyal ve mühendislik bilimlerinde okuyan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yoksulluk, Romanlar ve kentteki Roman mahallesine yönelik düşünce ve algılarını ölçmeye yönelik bir anket çalışmasıdır. Bu dört çalışmanın sonuçlarından da yararlanılmıştır.

Projenin dördüncü aşaması, mevcut veriler doğrultusunda mahallede yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve kentsel iyileştirmenin sağlanabilmesi için izlenecek yolun belirlenmesidir. Bu aşamada temel stratejiler belirlenmiş ve bu stratejilerin hayata geçirilebilmesi için bir uygulama modeli önerilmiştir.

6. FİZİKSEL DURUMUN TESPİTİ

6.1. Fiziksel plan kararları

Fevzipaşa Mahallesi'ni de kapsayan Çanakkale tarihi kent merkezi 1995 yılında kentsel sit olarak ilan edilmiştir. 1996 yılında 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanmış ve onanmıştır. Planda, Fevzipaşa Mahallesi'nin bir kısmı, düşük nitelikli yapıların yoğunlukta olduğu ve Romanların yaşadığı alan, "özel proje alanı" olarak tanımlanmıştır (ÇEYAP, 1997). Çalışma alanının büyük çoğunluğu II. Grup özel koruma alanı olarak tanımlanırken, tescilli yapıların daha yoğun olduğu kısmı ise I. Grup koruma alanı olarak tanımlanmıştır (Şekil 5). Koruma Amaçlı İmar Planı'na göre çalışma alanında yapı adaları ve sokak dokusu muhafaza edilmiş ve yapılanma koşulları bitişik nizam 3 kat olarak belirlenmiştir.

Şekil 5. Koruma Amaçlı İmar Planı, Koruma Gurupları

Mahalle sınırları içerisinde kentin çok kültürlü kimliğini yansıtan anıtsal yapılar –Kentin ilk camisi Fatih Camii (Camii Kebir) Ermeni Kilisesi (Surp Kevork Kilisesi), Korfmann Kütüphanesi olarak restore edilmiş olan Ermeni Sıbyan Mektebi, Üniversiteye tahsisli olan Nedime Hanım Binası, Tıflı Camii - ve sivil mimarlık örnekleri bulunmaktadır (Şekil 6). Çalışma sahasının doğu sınırında, Sarıçay kenarında tarihi Palamut Depoları yer almaktadır. Acil olarak restorasyona ihtiyacı olan bu yapıların bir kısmı halen depo olarak kullanılmaktadır.

Şekil 6. Tescilli ve tescili önerilen binalar

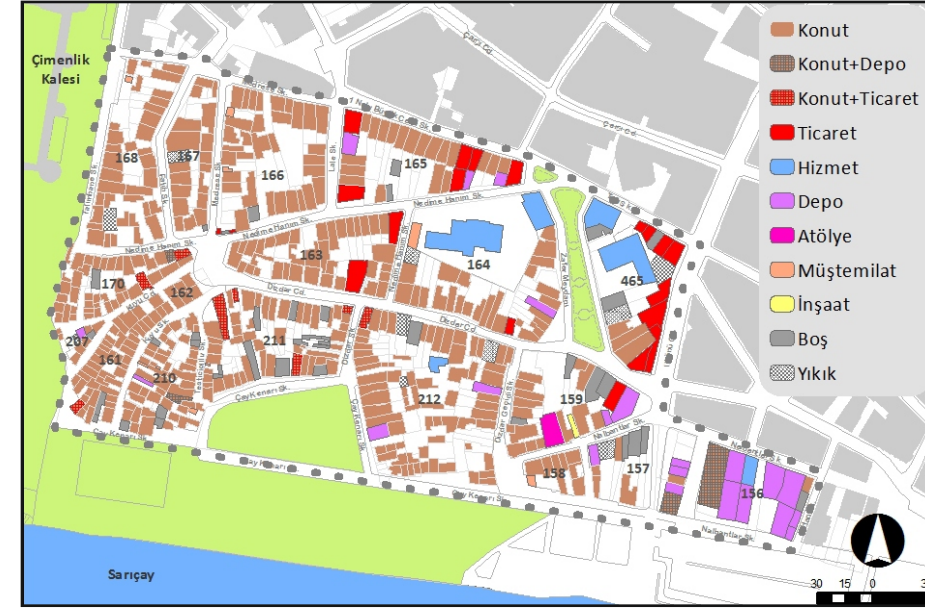
Fotoğraf 4. Zafer Meydanı ve Korfmann Kütüphanesi

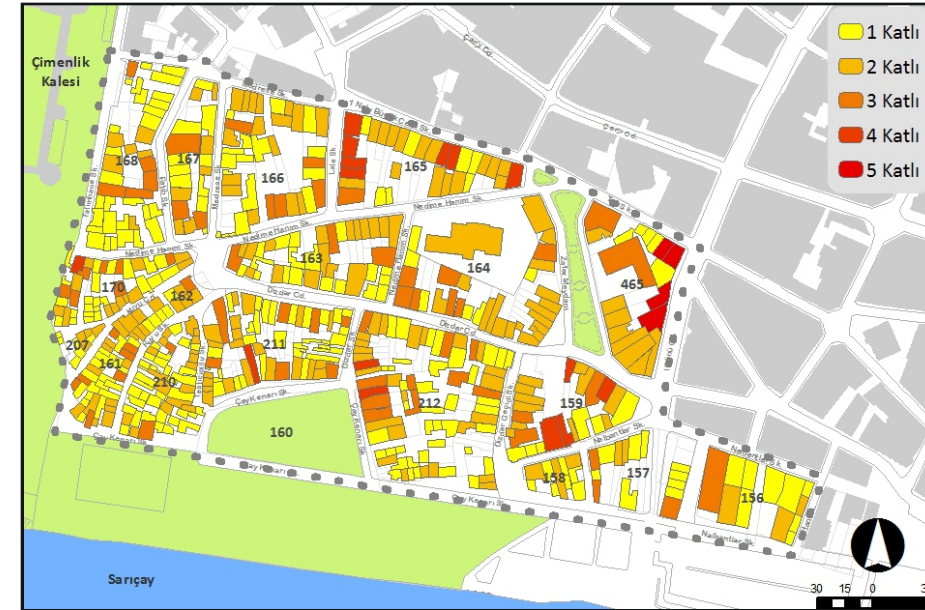
Fotoğraf 5. Palamut Depoları

6.2. Bina kullanımları ve fiziksel durumları

Organik bir sokak dokusuna sahip çalışma alanında, küçük ölçekli ticaret faaliyetleri (bakkal, atölye, depo gibi) bulunmakla birlikte binaların büyük çoğunluğu (%84) konut olarak kullanılmaktadır (Şekil 7). Konutlar genellikle 1 ve 2 katlıdır (%84). Kentsel sit olan alanda 3 kata kadar imar izni olmakla birlikte, 4 ve 5 katlı yapılara da rastlanmaktadır. (%4) (Şekil 8).

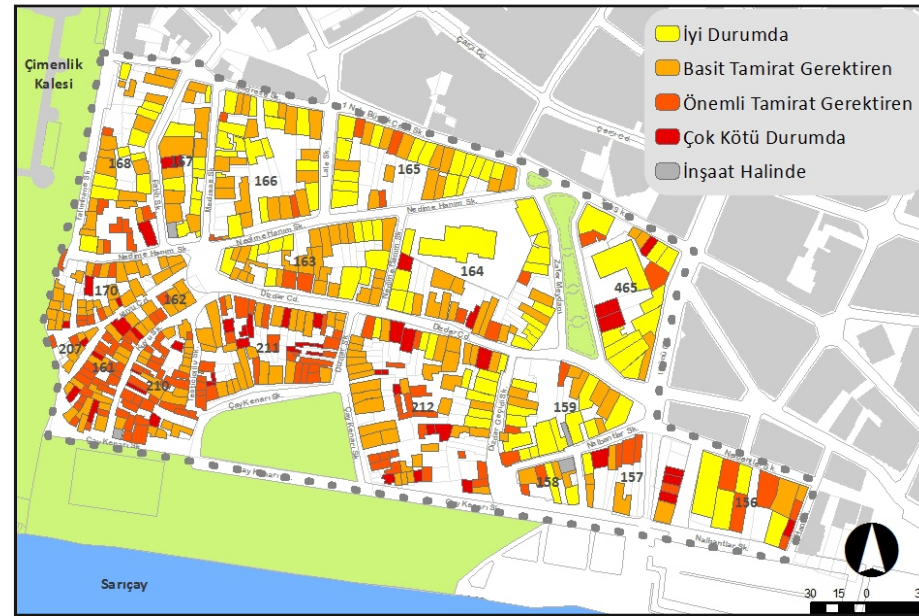

Şekil 7. Zemin kat kullanımı

Şekil 8. Bina kat sayıları

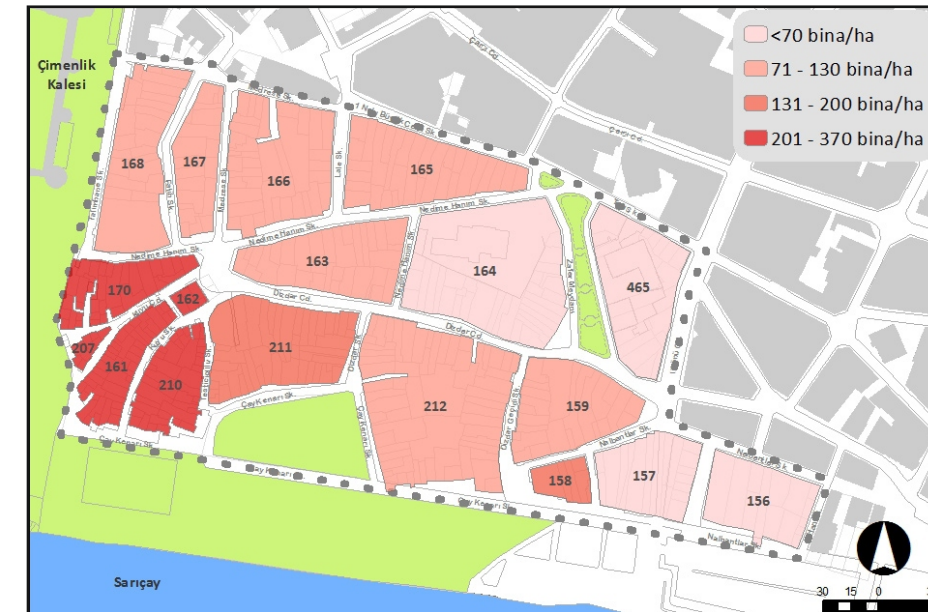
Binaların fiziksel durumu dışarıdan gözlemlenerek değerlendirilmiş ve "iyi durumda", "basit tamirata ihtiyacı var", "önemli tamirata ihtiyacı var" ve "çok kötü" şeklinde sınıflandırılmıştır. Gözleme dayalı olarak yapılan bu sınıflandırma sonucunda yapıların yaklaşık %33'ünün önemli derecede tamirata ihtiyacı olduğu ya da çok kötü olduğu saptanmıştır. Binaların %21'i iyi durumda, %45'i basit tamirat gerektirmektedir (Şekil 9). Özellikle önemli tamirat gerektiren ve çok kötü durumdaki binalar yoğunlukla Çimenlik Kalesi yanında ve Sarıçay kenarında bulunan 161, 210, 211, 212 ve 157 numaralı yapı adalarında bulunmaktadır.

Şekil 9. Bina durumları

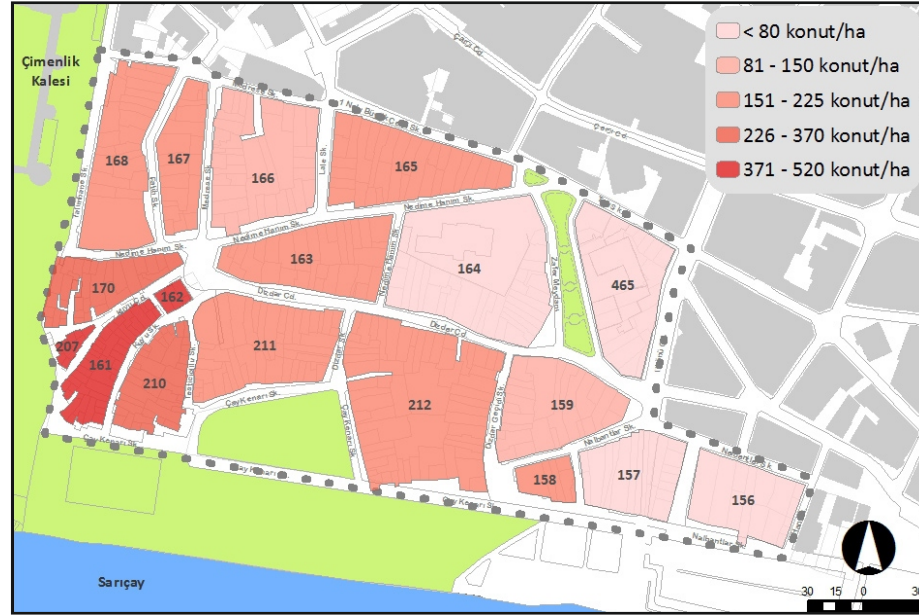
6.3. Bina ve konut yoğunluğu

Bina yoğunluğu analizinde (1 hektara düşen bina sayısı), Sarıçay ile Çimenlik Kalesinin kesiştiği bölgede yer alan 4 yapı adası (170, 207, 161 ve 210 nolu) yapı yoğunluğunun en fazla olduğu yapı adalarıdır (Şekil 10). En yüksek yapı yoğunluğuna sahip bu alan aynı zamanda yapı kalitesinin de en düşük olduğu alandır. Ayrıca 162, 211 ve 158 nolu yapı adalarında da yoğun bir yapılaşma olduğu görülmektedir.

Şekil 10. Bina Yoğunluğu (1 hektara düşen bina sayısı)

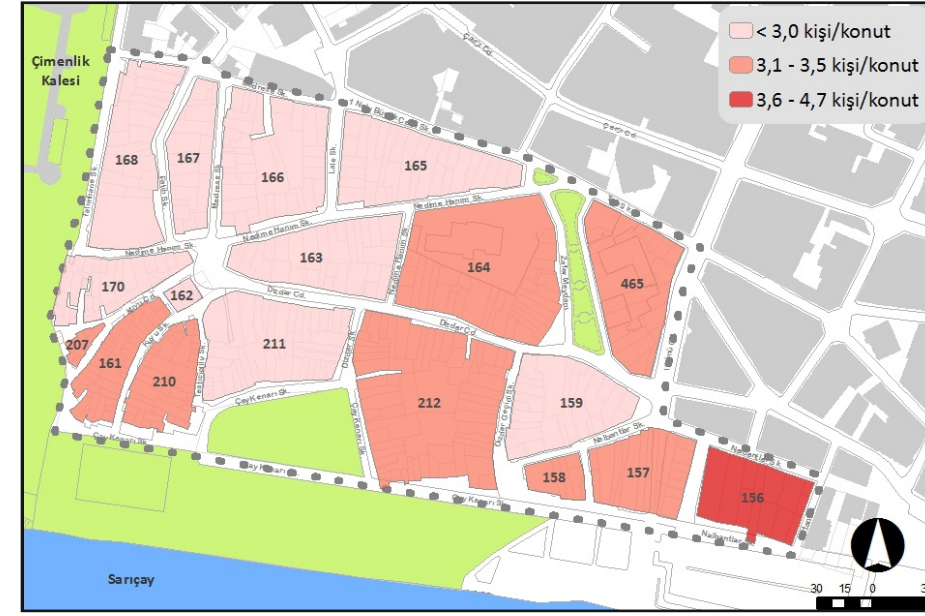
Konut yoğunluğu analizinde 1 hektara düşen konut sayısı hesaplanmıştır. Konut yoğunluğu da, bina yoğunluğuna benzer niteliktedir. Mahallenin iç kesimlerinde konut yoğunluğu fazladır. Çalışma alanının dış çeperlerindeki 164, 159, 157 ve 465 nolu yapı adalarında konut yoğunluğu en düşüktür. Mahallenin iç kısımlarında genellikle bir yapıda bir konut yer alırken, dış çeperlerde binada konut sayısı artmaktadır (Şekil 11). Bu yapı adalarında bulunan çok katlı binaların her katı ayrı bir konut olarak kullanılmaktadır.

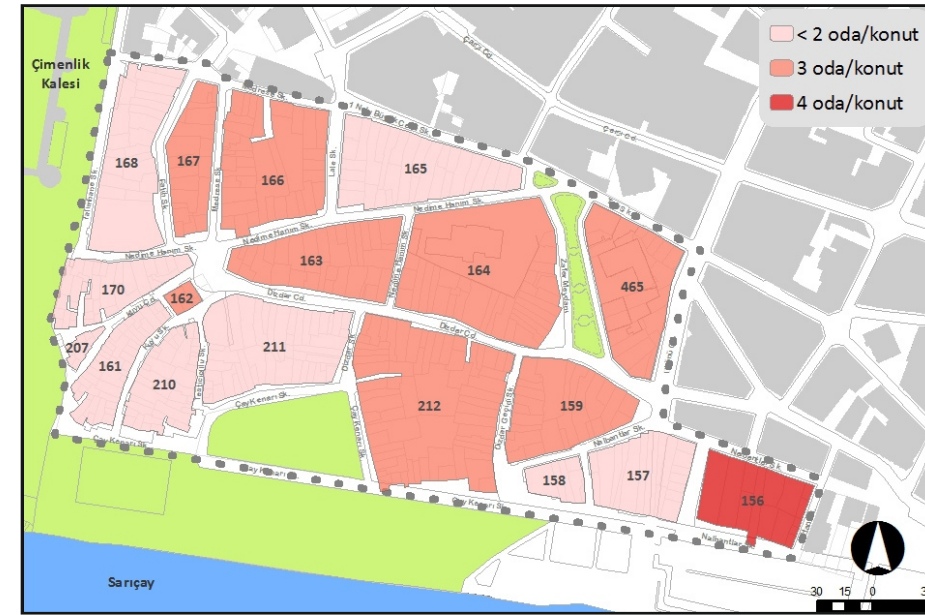
Şekil 11. Konut yoğunluğu (1 hektara düşen konut sayısı)

6.4. Konut konforu

Konut konforu analizlerinde; 1 konutta kaç kişinin yaşadığı, 1 konutta kaç odanın olduğu, standart bir konutta olması zorunlu olan tuvalet, banyo ve mutfak bölümlerinin olup olmadığı araştırılmıştır. 161, 207 ve 210 nolu yapı adalarındaki konutlarda ortalama 3.1 3.4 kişi yaşadığı görülmektedir (Şekil 12). 1-2 katlı binalardan oluşan bu yapı adalarındaki konutların büyük çoğunluğunun 1.4-1.7 odaya sahip olduğu görülmektedir (Şekil 13). Başka bir ifadeyle, bu yapı adalarındaki (161, 207, 210, 211) konutlar büyük oranda 1 odadan oluşmakta ve 1 odalı evlerde 2-3 kişi yaşamaktadır.

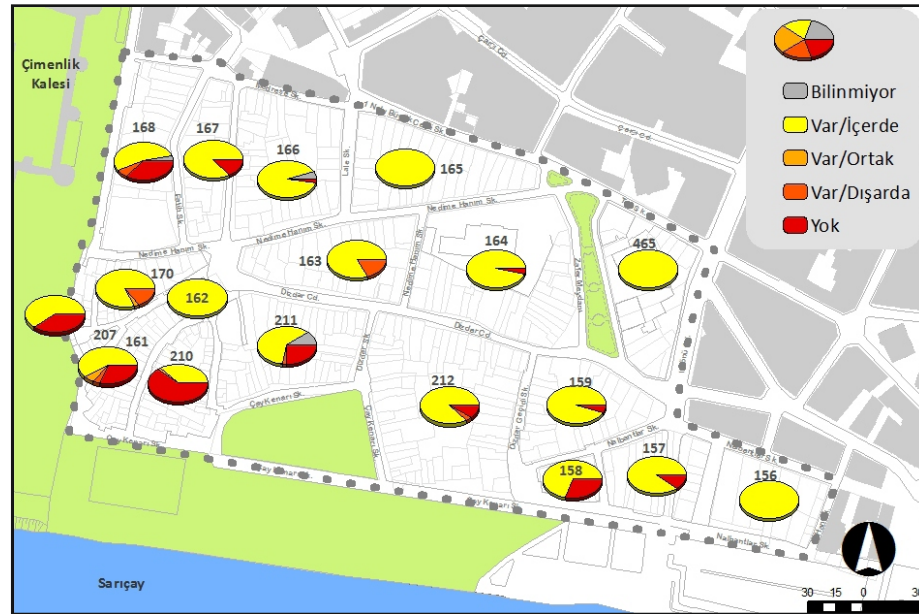

Şekil 12. Konut başına düşen kişi sayısı

Şekil 13. Konut başına düşen oda sayısı

Konutlarda tuvalet, banyo ve mutfak mevcudiyeti incelendiğinde, çok sayıda konutun yeterli konfora sahip olmadığı görülmektedir. Konutların %13'ünde tuvalet konutun dışındadır ve %1'inde tuvalet başka bir aile ile paylaşılmaktadır. %3'ünde ise tuvalet bulunmamaktadır. Konutların %22'sinde banyo (Şekil 14) ve %19'unda mutfak (Şekil 15) bulunmamaktadır. Mevcut banyo, tuvalet, mutfaklar ise büyük oranda yetersizdir. Mahalle halkı, banyo ihtiyacını gidermek için kent merkezindeki tarihi hamamları kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Şekil 14. Konutta banyo olma durumu

Bir konutta, konut konforu açısından olması gereken buzdolabı, çamaşır makinesi gibi bazı temel eşyalara sahip olma durumu araştırılmıştır. Konutların büyük çoğunluğunda televizyon (%92) bulunmaktadır. Konutların %29'unda buzdolabı, çamaşır makinesi ve televizyon birlikte bulunurken, %7.8'inde bunlara ilaveten telefon, bulaşık makinesi, bilgisayar, cep telefonu ve sabit telefon bulunmaktadır. Konutların yalnızca %16'sında bilgisayar vardır.

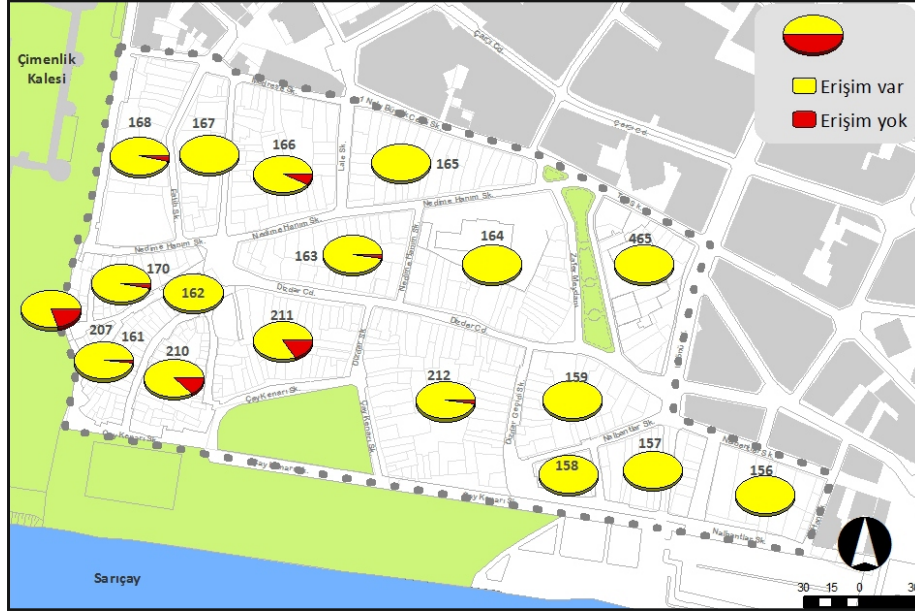

Şekil 15. Konuta mutak olma durumu

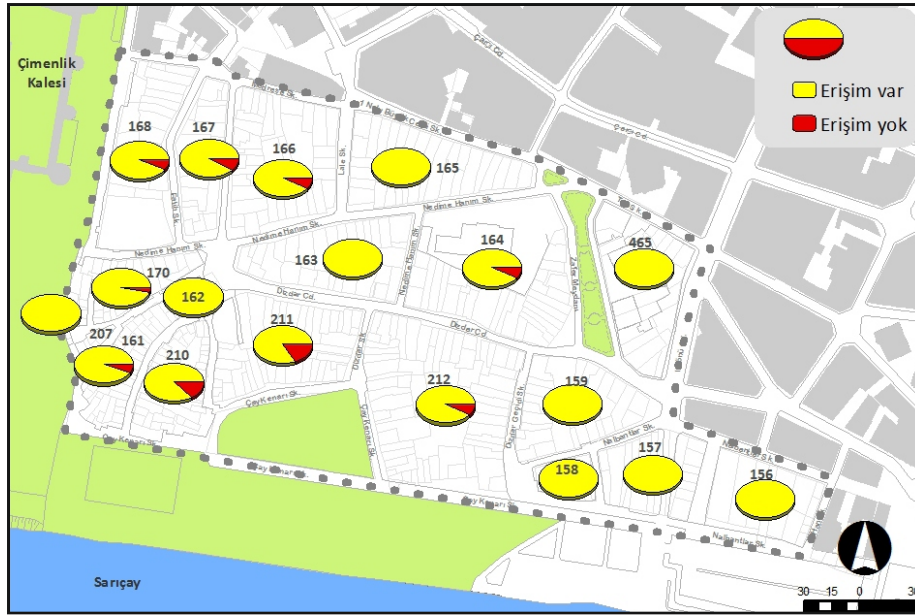
6.5. Kentsel altyapıya erişim

Kentsel altyapıya erişim başlığı altında, konutun elektrik, su ve kanalizasyona bağlı olup olmadığı tespit edilmiştir. Mahallede yetersiz olmakla birlikte temiz su ve kanalizasyon şebekesi bulunmaktadır. Ancak boş alanlara çıkmalar şeklinde ve yapı adaları içerisindeki arka bahçelere yeni konutlar yapılması nedeniyle bazı konutlar içme suyu (%3,4) ve kanalizasyon şebekesine (%5.4) bağlı değildir (Şekil 16 ve Şekil 17). Benzer şekilde elektrik şebekesine bağlı olmayan ya da borcundan dolayı elektriği kesilmiş olan konutlar da bulunmaktadır.

Mahalledeki kanalizasyon, su ve elektrik altyapısı oldukça eskidir. Doğalgaz bulunmamaktadır. Sokaklarda özellikle yağmurlu günlerde kanalizasyon sistemi yetersiz kalmakta, taşkınlar yaşanmaktadır. Mahallede çöp taşıma ve temizlik konusunda ciddi sorunlar bulunmaktadır. Belediye ile yapılan görüşmelerde, sokakların çok dar olması nedeniyle çöp kamyonlarının bu sokaklara giremediği ifade edilmiştir. Ayrıca, belediye temizlik personelinin daha önce karşılaşılan olumsuzluklar nedeniyle mahalleye girmek istemediği belirtilmiştir. Mahallede çöp toplama ve temizlik konularında diğer mahallelerden farklı bir yöntem izlenmesi gerekmektedir.

Şekil 16. Konutlarda su şebekesine bağlı olma durumu

Şekil 17. Konutlarda kanalizasyona bağlı olma durumu

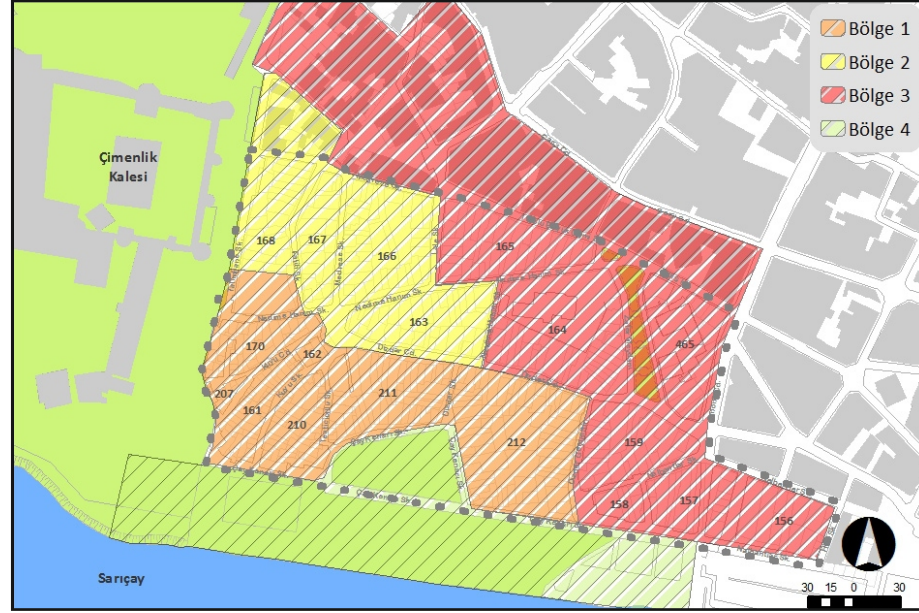
6.6. Mülkiyet, konut sahipliği

Mahallelinin uzun yıllardır evlerinin yıkılacağı konusunda endişeli oldukları, aynı zamanda mahalledeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi konusunda da bir beklenti içerisinde oldukları gözlemlenmiştir. Endişelidirler, çünkü doğdukları bu mahalleden ayrılmak istememektedirler. Mahalle temelli yaşama, Romanlar için yaşamın devamlılığı, dayanışma ve güvence anlamına gelmektedir. Evsiz kalma endişesinin Kuyu Sokaklarda arttığı görülmektedir. Kuyu Sokaklarda oturanlar "buradaki evler yıkılıp yerine yenisi yapılsa bile herkese bir ev düşmeyeceğini ya da kiracıların açıkta kalacaklarını" düşünmektedirler ve "kentin başka bir yerinde yaşamlarını ekonomik olarak karşılamaları mümkün görülmemektedir". Bu endişenin yanı sıra mahallenin genelinde bir beklenti olduğu görülmektedir. Çünkü daha iyi konutlarda oturabilmelerinin tek koşulu bunun devlet tarafından yapılmasıdır. Özellikle mülk sahibi olanların ve düzenli geliri olanların devlet desteği ile düzgün bir konuta sahip olabilmek umudu taşıdıkları anlaşılmaktadır. Mahallelinin endişe ve beklentilerini artırmamak amacıyla saha çalışmasında mülkiyet, ev sahipliği ile ilgili sorular ve ödedikleri kira bedelleri sorulmamıştır. Ancak ev sahipliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Kira bedellerinin ise konut konforu dikkate alındığında ve kent geneli ile kıyaslandığında düşük olmadığı görülmektedir. Bu durum kiralık konutun az olması ve mahallede yaşamak isteyen Romanların fazla olması ile açıklanabilir. Bununla birlikte mahallede evi olmadığı için mahalle dışına taşınmak zorunda kalan Romanlar olduğu ifade edilmektedir.

Tapu kayıtları incelendiğinde, mahallede hazineye ve belediyeye ait parseller bulunduğu ancak mahallenin büyük oranda mülkiyeti özel şahıslara ait parsellerden oluştuğu görülmüştür. Mahalle genelinde parsel büyüklükleri 10 m2 ile 450 m2 arasında değişmektedir. Mahalle içlerine girdikçe parsel büyüklükleri daha da küçülmektedir. Kuyu Sokaklarda parsel büyüklükleri ortalama 20-30 m2 dir ve bu parseller genelde çok hisselidirler.

6.7. Fiziksel durumun değerlendirilmesi

Bina ve konut ölçeğinde yapılan analizlerin sonucunda, mahallenin bina ve konut niteliği açısından mekansal olarak farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Mahallenin iç bölgelerinde ve Sarıçay kenarındaki yapı adaları, 1-2 katlı, yığma ve kalitesi çok düşük yapılardan oluşmaktadır (170, 161, 162, 207, 210, 211, 212 nolu yapı adaları). Kentsel altyapı da, yapı ve konut kalitesine paralel olarak, iç kesimlerde düşmektedir. Mahallenin dış çeperleri hem korunması gereken mimari miras hem de kamusal mekanlar açısından önemlidir. Buradaki yapılar genellikle daha iyi durumdadır ve basit onarımla kaliteleri yükseltilebilir. Aşağıda bina kalitesi, konut konforu ve bina yoğunluğu açısından yapı adalarının sınıflandırıldığı sentez harita görülmektedir (Şekil18).

Şekil 18. Fiziksel müdahale alanları

Mahallenin fiziksel yapısındaki mekansal farklılıklar nedeniyle, bina ve çevre kalitesinin iyileştirilmesine yönelik farklı müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi doğru bir yaklaşım olacaktır. Fiziksel durum analizleri sonucunda;

- bina ve çevre kalitesi açısından en sorunlu olan 1. bölge için yeniden yapılanmayı ve kentsel dönüşümü öngören,
 - bina ve çevre kalitesi açısından daha iyi durumda olan 2. bölge için sağlıklılaştırma ve yenilemeyi öngören,
 - tescilli yapıların yoğun olduğu ve kent kimliği açısından önemli yapıları barındıran 3. bölge için sağlıklılaştırma ve korumayı öngören,
 - kentin doğal ve kültürel açıdan önemli bir varlığı olan Sarıçay kıyısının (4. Bölge), mahalleye ve kente hizmet verecek şekilde tasarlanmasını öngören,
- fiziksel müdahale yöntemlerinin belirlenmesi yerinde bir yaklaşım olacaktır.

Fotoğraf 6. Kuyu Caddesinden görünüm (1. Bölge)

Fotoğraf 7. Dizdar Caddesinden görünüm (2.bölge)

Fotoğraf 8. 1 nolu Büyük Camii Sokaktan görünüm (3. Bölge)

Fotoğraf 9. Sarıçay kıyısı (4. Bölge)

Yıkılarak yeniden yapılması öngörülen 1. Bölgede (170, 161, 162, 207, 210, 211, 212 nolu yapı adaları) mevcut 373 konut bulunmaktadır. Bu yapı adalarının toplam büyüklüğü yaklaşık 15000 m²'dir ve 373 konutta 1071 kişi yaşamaktadır. Hane halkı büyüklüğü ortalama 3'tür. Bu alanın tamamen yıkılıp yerine yeni konutların yapılması durumunda, şu an bu alanda oturan herkese yetecek kadar konut yapılmasının mümkün olup olmadığı hesaplanmıştır: Bir konutun büyüklüğünü (büt konut büyüklüğü) 60 m² olarak kabul edersek ve 3 katlı bir yapılaşma öngördüğümüzde, 1. Bölge olarak tanımladığımız alana 375 adet konut inşa etmenin mümkün olduğu görülmektedir. Yapılaşma koşulları, Taban Alanı Katsayısı 0,50 (bu alanın %50'sinin yapılaştığı anlamına gelmektedir) ve Kat Alanı Kat Sayısı 1.50 olarak mak üzere (3 katlı) hesaplanmıştır. Bu yapılaşma koşulları maksimum değeri göstermektedir. 1. Bölgede hak sahipliği konusunda yapılacak detaylı çalışma sonunda, bazı konutların 60m²'den daha küçük yapılabileceğine karar verilebilir. Örneğin, bu alanda tek başına yaşayanlar için 40 m²'lik konut yapılabilir. Sonuç olarak, 1. Bölgede bugün yaşayan tüm aileler için bu alanda yeterli konut üretimi mümkündür.

7. SOSYOEKONOMİK DURUMUN TESPİTİ

Proje alanında 462 konutta yaşayan 471 hane ile görüşülerek, hane halkları ile ilgili veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Yaş, cinsiyet, çocuk sayısı, düzenli gelire sahip olma, işsizlik, sosyal güvenceye sahip olma, ailede engelli bireylerin varlığı, eğitim durumu ile ilgili tespitler yapılarak mahallenin sosyoekonomik profili tanımlanmaya çalışılmıştır.

7.1. Demografik yapı

471 hanede toplam 1332 kişi yaşamaktadır. Tablo 2.'de yaş aralıkları ve cinsiyet dağılımı görülmektedir.

Tablo 2. Demografik yapı

Yaş Aralığı	Kadın		Erkek		Toplam	
0-4 yaş	53	7,5%	50	8,0%	103	7,7%
5-14 yaş	110	15,6%	118	18,8%	228	17,1%
15-24 yaş	133	18,8%	110	17,6%	243	18,2%
25-44 yaş	194	27,5%	194	31,0%	388	29,1%
45-64 yaş	149	21,1%	128	20,4%	277	20,8%
65 yaş ve üzeri	67	9,5%	26	4,2%	93	7,0%
Toplam	706	53,0%	626	47,0%	1332	100,0%

15-64 yaş arası aktif çalışabilir erkek nüfusunun topluluğun % 69,0'unu oluşturduğu görülmektedir. 65 yaş ve üzeri yaş diliminde kadın sayısı dikkat çekici bir biçimde yüksektir. Hane halkı büyüklüğü ortalama 2.8 kişi/hane olarak tespit edilmiştir. Bu rakam tüm mahalle için resmi nüfus sayımına göre 2.44 kişi/hane'dir. Fevzipaşa mahallesi kentte ortalama hane halkı büyüklüğü en yüksek olan mahalledir. Barbaros mahallesinde bu rakam 2.14 kişi/hane, Cevatpaşa mahallesinde ise 2.30 kişi/hane'dir (URL 1). Diğer yandan 2.8 kişi olan hane büyüklüğü ülke ortalamasına göre oldukça düşüktür. Türkiye'de ortalama hanehalkı büyüklüğü 3.9, kentsel alanlarda 3.8'dir (URL 2). Hem kadın hem de erkeklerde evlilik yaşının çok genç olması nedeniyle, çocuklar ergen denebilecek yaşta evden ayrılmaktadır. Bu durumun hane halkı büyüklüğünü

etkilediği söylenebilir. Evli genç çiftler ayrı konuta taşınmaktadır. Tespitler, 207 kadının 53'ünün 18 yaşına gelmeden ilk çocuğunu doğurduğunu göstermektedir. Evlenme yaşı kadınlarda 13'e kadar düşebilmektedir.

Hane halkları ile yapılan görüşmelerde, mahallede yaşayanların önemli bir kısmının (%81) Fevzipaşa doğumlu oldukları tespit edilmiştir. Fevzipaşa doğumlu olmayanların da büyük oranda, Çanakkale'nin ilçe ve köylerinden buraya evlilik nedeniyle geldikleri anlaşılmaktadır. Mahallede hareketliliğin –ev değiştirme, dışarıdan mahalleye taşınma- olmadığı görülmektedir. Görüşmecilerin % 48'inin 50 yıldan fazladır aynı evde oturdukları, %8'inin ise 25 yıldır aynı evde oturdukları tespit edilmiştir.

7.2. Gelir, işsizlik ve sosyal güvence

Hanedeki 351 erkek (aile reisi), 433 kadın (aile reisi ya da aile reisinin eşi) için yapılan değerlendirme sonucunda, işsizliğin en önemli sorunların başında geldiği görülmektedir. 471 hanenin yalnızca %31'inde aile reisi düzenli bir gelire sahiptir. Geliri düzenli olmayan, enformel sektörlerde çalışan aile reisi oranı ise %26'dır. Başka bir ifadeyle işsiz veya düzenli bir geliri olmayan aile sayısı oranı %69'a ulaşmaktadır. Düzenli geliri olsun ya da olmasın çalışan erkeklerin tümü boyacı, seyyar satıcı, hamal, müzisyen ve garson olarak çalışmaktadırlar. Mahallede, kamuda çalışan memur ve işçi yok denecek kadar azdır.

Kadınlar çalışma hayatında yer almamaktadırlar. 433 kadının %96'sı ev hanımıdır. Çalışan çok az sayıdaki kadın ise enformel sektörlerde –temizlikçi, seyyar satıcı gibi- sigortasız olarak çalışmaktadır. Temizlikçi olarak çalışan kadınların çok azı ev temizliğine, önemli bir kısmı ise apartmanların merdiven ve ortak alanlarının temizliğine gitmektedirler.

471 hanedeki 1331 kişiden yalnızca %12'si sosyal güvence sistemine kayıtlıdır. Erkeklerin %21'i, kadınların ise %4'ü babalarının ve eşlerinin üzerinden sosyal güvence sistemine kayıtlıdır (Tablo 3).

Tablo 3. Sosyal Güvencence Sisteminden Yararlanma Durumu

Sosyal Güvence Durumu	Kadın		Erkek		Toplam	
	Kişi	Yüzde	Kişi	Yüzde	Kişi	Yüzde
Sigortalı	29	4%	134	21%	163	12%
Yok	677	96%	492	79%	1169	88%
Toplam	706	100%	626	100%	1332	100%

Aileler büyük oranda devletin ve yerel yönetimin yoksullara yönelik yaptıkları yiyecek ve yakacak yardımlarından faydalanmaktadırlar. 471 ailenin, 180'ninde (%38) yoksullara sağlık hizmetinden ücretsiz yararlanma olanağı sunan "yeşil kart" bulunmaktadır. 471 hanenin 49'unda (yaklaşık %10) engelli birey bulunmaktadır. Astım, bronşit gibi solunum yolları hastalıkları çok yaygındır.

Fotoğraf 10. Mahalle manavı

7.3. Eğitim

Hane halkındaki tüm bireylere eğitim durumu sorulmuştur. Erkekler büyük oranda ilkokul mezunu (%53) veya okur-yazardır (%10). Ancak ilkokul diplomasına sahip olanlar da dahil olmak üzere işlevsel okur-yazar olup olmadıkları tartışmalıdır. Erkekler arasında liseyi bitirme oranı ise çok düşüktür, hane halkındaki yetişkin erkeklerin % 6.5'i liseyi bitirmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Mahallede eğitim durumu

		Kişi	Yüzde
Eğitim Durumu	Anaokulu	1	0%
	Okur Yazar Değil	173	14%
	Okur Yazar	92	8%
	İlkokul Terk	72	6%
	İlkokul	559	47%
	Ortaokul Terk	27	2%
	Ortaokul	119	10%
	Lise Terk	25	2%
	Lise	83	7%
	Üniversite	20	2%
	Bilinmiyor	26	2%
Toplam		1197	100%

Eğitim durumu ile düzenli gelir sahibi olma arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Okur yazar olmayan yetişkin erkeklerin müzisyen, hamal, hurdacı, pazarcı, yağlıboyacı gibi düzenli gelir getirmeyen işlerde çalıştıkları görülmektedir. Lise mezunu yetişkin erkekler ise şoför, garson, işçi olarak düzenli gelir getiren işlerde çalışmaktadırlar. Ancak işsizlik her eğitim düzeyinde de yoğun olarak görülmektedir. İlkokul ya da ortaokulda okulu bırakma hem erkeklerde hem de kadınlarda çok yaygındır.

Kadınların eğitim durumu

471 hanede yapılan tespitler sonucunda, hane reisinin eşi ya da hane reisi konumunda olan yaşları 14 ile 95 arasında değişen 439 kadının eğitim durumu değerlendirildiğinde, büyük oranda ilkokul mezunu oldukları (%45,1) ya da okuma-yazma bilmedikleri (%26,9) görülmektedir. Yetişkin kadınların yalnızca %3'ü liseyi bitirmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Yetişkin kadınlarda eğitim durumu

		Kişi	Yüzde
Yetişkin Kadınlarda Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	118	26,9
	Okur Yazar	46	10,5
	İlkokul Terk	22	5,0
	İlkokul	198	45,1
	Ortaokul Terk	4	0,9
	Ortaokul	12	2,7
	Lise Terk	7	1,6
	Lise	14	3,2
	Üniversite	3	0,7
	Bilinmiyor	15	3,4
Toplam		439	100,0

Kadınların eğitim durumları ile oturdukları yapı adaları ilişkilendirilerek, eğitim durumu ile mekan arasında bir ilişki olup olmadığı irdelendiğinde, bir önceki bölümdeki fiziksel yapı analizleri sonuçlarına benzer bir tespit yapılmıştır. Yapı ve konut kalitesi açısından daha sorunlu olan yapı adalarında yetişkin kadınlar arasında okuma-yazma bilmeme oranının da yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Okul öncesi eğitim

471 hanede okul öncesi eğitim çağında (3-6 yaş) olan 84 çocuk bulunmaktadır. 84 çocuktan yalnızca 1 tanesi anaokuluna gitmektedir. 6 yaşındaki iki çocuk ise ilkokula gitmektedir. 6 yaşında okula başlama oranı çok düşüktür ve çocuklar okul öncesi eğitimden yararlanamamaktadırlar.

8. MAHALLE HALKI İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Saha çalışması boyunca, özellikle hane halkı tespitlerinde (471 hane ile birebir görüşülmüştür) çok sayıda Fevzipaşalı ile görüşülmüştür. Ayrıca, mevcut durum tespitlerinde ortaya çıkan sorunlar hakkında mahallelinin görüşlerinin alınması amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine mülakat yöntemi kullanılarak 40 kişiye (17 kadın ve 23 erkek) aşağıdaki sorular sorulmuştur. Görüşmecilerin 21'i yetişkin, 19'u ise okul çağında olan ve yaşları 10 ile 19 arasında değişen çocuk ve gençlerdir. Görüşmeler kahvehanede, sokakta ve evlerde yapılmış ve 3 gün sürmüştür. Görüşmecilere önceden belirlenmiş sorular yöneltilmiş ancak sohbet ortamı korunmaya çalışılmıştır.

- Kaç yaşındasınız?
- Nerede okuyorsunuz (ya da çalışıyorsunuz)?
- Bu mahallede/sokakta/evde yaşamaktan memnun musunuz?
- Sizce mahallenin en önemli sorunu nedir?
- Sizce mahallede güvenlik sorunu var mı?
- Başka bir mahallede yaşamak ister misiniz?
- Roman olduğunuz için dışlandığınızı hissediyor musunuz? Nerelerde?
- Sizce bir kadın/erkek kaç yaşında evlenmeli?
- Kız/erkek çocukların okuması gerektiğine inanıyor musunuz?
- Çocuklarınız hangi nedenlerle okuldan ayrıldılar (ya da okulu neden bıraktınız)?

Görüşmecilerin izin verdiği ölçüde görüşmeler video kaydına alınmış, diğerleri ise yazılı olarak kayda geçirilmiştir. Elde edilen sonuçlar altı başlık altında aktarılmıştır; (i) Mahalleden memnun olma, (ii) İşsizlik sorunu, (iii) Okulu bırakma sorunu, (iv) Gençler için müzik ve spor seçenekleri, (iv) Sosyal dışlanma sorunu.

8.1. Mahalleden memnun olma

"Bu mahallede yaşamaktan memnun musunuz?", "Oturduğunuz sokaktan/evden memnun musunuz?" sorularına ilk anda cevap "evet" olmuştur. Bu durum mahallelinin evlerini kaybetme endişesi karşısında bir refleks cevap olarak yorumlanabilir. Mahallede hem fiziksel hem de sosyoekonomik koşulların diğer kısımlara göre daha kötü olduğu iç kısımlarda (Kuyu Sokaklarda) oturanlar, yaşadıkları kötü koşullara rağmen bu soruya

özetle "evet memnunuz ve evsiz kalmak istemiyoruz" şeklinde cevaplamışlardır. Bu bölgede oturanlara göre evlerin iyileştirilmesi, onarılması gerekmektedir ancak bu "yerinde güzelleştirme" şeklinde olmalıdır. Mahalle sakinlerine göre Sarıçay ve Çanakkale Boğazının kesiştiği bu alan kentin en güzel manzarasına sahip yeridir ve burada oturmayı herkes ister.

Diğer yandan Kuyu Sokaklara göre daha iyi koşullara sahip diğer sokaklarda oturanlar çoğunlukla, kendi sokaklarında hiçbir sorun olmadığını ancak Kuyu Sokakların yıkılması gerektiğini düşünmektedirler. Hatta mahallenin kötü imajının nedeni Kuyu Sokaklardır ve bu alanın çözüme kavuşturulması mahallenin imajını da değiştirecektir.

Kuyu Sokakta oturan bir kadın "...evlerimizin yıkılmasını istemiyoruz. Evlerimizin yıkılması ve yeniden yapılması karşılığında bizden isteyecekleri parayı karşılayamayız. Evimizden de mahallemizden de memnunuz, mahallenin hiçbir sorunu yok..."; Kuyu Caddesinde oturan 53 yaşındaki bir kadın "...Evlerimiz yıkılmasın. (Bu mahallede) kimse başka eve taşınmak istemez. Evlerimize kaçak çıkmalar yaptık, evet. Kaçak çıkmalar yıkılsın. Bizi mezarlığın orada TOKİ evlerine taşıyacaklarmış. Ben bir apartman dairesinde nasıl yaşarım? Eğer (bizi) taşıyacaklarsa tapulu-tapusuz ayırımı yapılmalı. Evimin bedelini belirleyip, yıkma ve yapma parasını tespit etsinler...bana çıkardıkları parayı çalışmadan ödeyemem (ödeyebilmem için önce bana iş vermeleri gerek). Bu evler yıkılıp yerine düzgünleri yine burada yapılsın. (Olmazsa) Çayın altına da yerleşebilirim, sorun değil..."; yine Kuyu Sokakta oturan 67 yaşındaki bir kadın "Evimiz, anadan-babadan kalma, çok eski. Çıkıntılar yıkılırsa sorun olmaz ama evimiz yıkılmasın. (Evler yıkılırsa) herkese ev vermezler, kiminin tapusu var kiminin yok."; Kuyu Caddesinde oturan 37 yaşında bir erkek "...şu ana kadar (birçok) Roman mahallelerini yıktılar. Bu mahalleyi de yıkmak isterlerse bizi dinlemezler. Buraları düzenlemeleri gerekiyor. Kimse ilgilenmiyor, yağmur yağdığı zaman evlerimizi su basıyor... 30 sene önce, bu sokaktan traktör geçerken şimdi el arabası bile geçemiyor..." demektedir.

Çay Kenarı sokakta oturan 54 yaşındaki bir kadın görüşmeciye göre ise "...kendimizi bildik bileli bu mahalle yıkılacak diye söylenir. Hiçbir şey olacağı yok. Bence tamamı yıkılsın, en başta kuyu sokaklar..."; 63 yaşında, Dizdar Caddesinde oturan bir kadın "Ton TV'de haberlerde mahallemizin yıkılacağını söylüyorlar. Asma köprü yapılacakmış bu nedenle arka taraflar yıkılacakmış. Bana para versinler ben taşınırım. İki senedir evimin hali çok kötü; evimi yaptırınsınlar..." demektedir.

Gençlerin mahalle hakkında daha az kaygılı oldukları görülmektedir. 16 yaşında, kahvehanede çalışan bir genç "...mahalleye ilişkin bir talebim yok. Mahalleden memnunum..." derken, 17 yaşında lise öğrencisi bir genç kız "...bu mahallede yaşarım, başka mahalleye de taşınabilirim..." demektedir. 19 yaşında iş arayan bir genç erkek ise "...mahallemden çok memnunum, ama başka yerde de yaşayabilirim...daha güzel evlerde yaşamayı tabii ki isterim..." demektedir.

"Mahallede güvenlik sorunu var mı?" sorusuna cevap ise ilk anda "hayır" olmuştur. Mahalleliye göre mahalle insanı arasında gerçek bir dayanışma vardır. Mahalleli kendi mahallesinde günün her saati sorunsuzca hareket etmekte, kapılarını açık

bırakabilmektedir. Ancak mahalleye giren yabancılara karşı, eğer mahalleden birini ziyarete gitmiyorlarsa şüpheyle yaklaşılmaktadır. Bir gence göre "...biz mahalleye giren bir yabancının yürüyüşünden niyetini anlarız. Kötü niyetli biriye nereye gittiğini, kimi aradığını sorarız." Mahalledeki dayanışma ruhuna karşılık, durumun günden güne kötüleştiğini ifade edenler de bulunmaktadır. Ekonomik zorluklar nedeniyle insanlar isteseler de birbirlerine yardım edememektedirler. Özellikle gençlerin suça eğilimi konusunda aileler endişelerini dile getirmektedirler. Eşi cezaevinde olan bir anneye göre "*Mahalle gittikçe kötüleşiyor. Mahalle ortamı çocukları kötü etkiliyor. Çocuğum mahallede büyüdüğü için 13 yaşında bıçaklamadan ceza aldı. 6. sınıfa gidiyordu. Şimdi okula dönebilmesi için çalışacağız...17 yaşındaki diğer oğlum midye satarak evin geçimini sağlıyor...*" demektedir. 34 yaşında iki erkek çocuğu olan bir başka anne de "...çocuklarımın mahalledeki gençlerle arkadaşlık kurmalarını istemiyorum...bütün arkadaşları diğer mahallelerde oturan okuldan arkadaşları. Eve gelince çıkmazlar, bilgisayar oynarlar ya da televizyon seyredeler..." diyerek çocuklarını mahalledeki ortamdaki korumaya çalıştıklarını ifade etmektedir.

8.2. İşsizlik sorunu

Mahallede kadın-erkek, genç-yaşlı herkesin hem fikir olduğu ortak sorun işsizliktir. Mahalleli, mahallenin sorunlarını çözmek için önce işsizliğe bir çare bulunması gerektiğini dile getirmektedir. Diğer yandan, öncelikli çözülmesi gereken sorununun işsizlik olduğu herkes tarafından ifade edilmektedir. Mahallede düzenli gelire sahip olmayan aile oranı %70lere ulaşmaktadır. Çalışan kadın sayısı yok denecek kadar azdır (ev hanımı oranı %96). Mahalleli işsizliği bir kader gibi algılamaktadır.

17 yaşındaki bir gence göre ise çalışmak isteyeneye iş çoktur "*İskelede anahtarlık gibi hediyelik eşyalar satıyorum...iş çok, ben her işi yaparım. Pazarcılık da, babamla ortak kestanecilik de yapıyorum. Düğünlerde caba (düğünde atılan paraları topluyor) yapıyorum, davul çalıyorum. Hayal ettiğim bir meslek yok. Şu anki halimden memnunum...*". 45 yaşında bir erkek "...ben çocukluğumdan beri çalışıyorum, pazarcılık yapıyorum, eşim bakkalı idare ediyor, benim çocuklarım da benim yanımda çalışıyor...(Romanlar için tembeldir, düzenli işte çalışamazlar diyorlar sorusu üzerine) Romanlar tembel, çalışmaz diye bir şey yok. Çocuklarım sıkıysa çalışmayacağız desinler..." demektedir. 63 yaşında Dardanel'den emekli olmuş bir kadın "...ilk çalışmaya gittiğimde mahalleli beni kınadı. Evi var, paraya ihtiyacı yok, niye çalışıyor dediler. Şu an mahallede kirada 6 tane evim var. Şimdi ben onları kınıyorum. Dardanel yine işçi alacakmış, gelinimi de oraya yerleştirmeye çalışacağım..." diyerek, mahallede kadınların çalışması konusundaki algıya değinmektedir.

Mahallede sanılanın aksine müzikle geçimini sağlayan çok fazla kişi yoktur. Özellikle müzisyenliği meslek olarak tanımlayan birkaç aile olduğu anlaşılmaktadır. Hatta müzik konusunda Lapseki ve Gelibolu'daki müzisyenlerle rekabet edemedikleri, onların daha fazla işe gittikleri ifade edilmektedir.

8.3. Okulu bırakma sorunu

Mahallede ilköğretim çağında okulu bırakma çok yaygındır. Liseye giden ve bitiren genç sayısının çok az olduğu tespit edilmiştir. Okulu bırakma nedeninin öncelikle ekonomik olduğu, eğitim masraflarının karşılanamaması nedeniyle çocukların okuldan alındıkları ifade edilmektedir. İki çocuğu da ilköğretimde okuyan bir anne "...*okul masrafları bizi zorluyor. Etütler paralı ve ekonomik olarak yetişemiyoruz. Devlet okulu özel okul gibi oldu. Okul kitapları, malzemeleri çok pahalı. Kitapları olmadığı için müdür kızımı sınıftan çıkartmış. Milli Eğitim'e gittim, masrafları karşılayamadığımızı söyledim...*" diyerek çocuklarını okutmak için çaba sarf ettiğini ifade etmektedir.

Yine ekonomik nedenlere bağlı olarak, erkek çocukların ailenin geçimine katkı sağlamak zorunda kalmaları, okulu bırakma nedenlerinin başında gelmektedir. 16 yaşındaki genç erkek "*İlköğretim 4.sınıfta okulu bıraktım. Babam cezaevine girince evi geçindirmem gerektiği için okulu bıraktım. Bir haftadır büyük sanayide çalışıyorum. PVC doğrama ve dolap yapıyoruz. Önceden kahvehanede çalışıyordum. Kız arkadaşım var, 14 yaşında, yakında nişanlanacağız. Askere gittikten sonra evlenmeyi düşünüyoruz. Kız arkadaşım okuyordu ama konuştuğumuzu öğrenince onu okuldan aldılar.*" demektedir.

Kız çocuklarında okulu bırakma oranı, ilköğretimden sonra okumama oranı erkek çocuklarına göre daha fazladır. Zaten evlenecek olan kız çocukları için eğitim gereksiz bir masraf olarak görülmektedir. Doğrudan sorulduğunda anne-babalar kız ya da erkek ayrımı yapmadıklarını her ikisinin de okuması gerektiğini söyleseler de, fiili durumun farklı olduğu görülmektedir. 14 yaşındaki bir genç kız "*Turgut Reis İlköğretim Okulu 7. sınıfa gidiyorum. 8. Sınıftan sonra okulu bırakacağım. İki ay sonra nişanlanacağım. Nişanlım 16 yaşında. Önceden gitar kursuna gidiyordum, evleneceğim artık, kursu bıraktım.*"; 13 yaşındaki bir kız çocuğu "...*Turgut Reis İlköğretim Okulunda okuyorum. Hiç devamsızlığım yoktu, okulu çok seviyorum. 6. sınıfa geçtim ama ekonomik sebepler yüzünden okulu bırakmak zorunda kaldım. İki kardeşim var. Ev işlerine yardım ediyorum. Evi ben temizlerim...*" demektedir.

Evlilik yaşının çok küçük olduğu toplulukta, evlilik ve namus kız çocukları için önemli bir okulu bırakma sebebidir. 18 yaşındaki bir genç kız "*Ben Ticaret Meslek Lisesi'nde okuyordum. Babam (2. Sınıfta) okuldan aldı. Anaokulu öğretmeni olmak istiyordum...Okulu bırakınca kısa bir süre kuaförde çalıştım, ama bazı günler işten geç çıkmam gerekiyordu. Babam işe de gitmeme izin vermedi. Çalışmak istiyorum, çalışma saatleri uygun olduğu takdirde ailem çalışmama izin verebilir... (Hiç mahalleden dışarı çıkıyor musun sorusu üzerine) Ailem beni serbest bırakmıyor. Bu nedenle arkadaşlarımla gezmeye bile çıkamıyorum. Babam çiçek satıyor. Ben de ancak babamın yanına ona yardım etmeye ya da annemle pazara gidebiliyorum*" diyerek, kız olduğu ve büyüdüğü için okula ya da işe gidemediği vurgulamaktadır. 17 yaşında liseye giden bir genç "...*Erkek kardeşim de okuyor. Kız kardeşimin ortaokuldan sonra okumasını istemiyorum. Başka erkeklerle arkadaşlık yapmasını kıskanırım, istemem.*" demektedir.

Diğer yandan çocukları okumaya teşvik eden bir aile ortamının olmaması, yakın çevrelerinde olumlu rol modeller olmamasının da okulu bırakmada önemli etkenler olduğu söylenebilir. Bütün bu olumsuz etkenlerin yanı sıra okuldaki öğretmenlerin ilgisizliği ya da öğretmen ve okul yönetimi tarafından Roman çocuklarının dışlanması, özellikle gençlerin vurgulayarak dile getirdikleri okulu bırakma sebebidir. 16 yaşındaki bir genç okul deneyimini şu şekilde aktarmaktadır "...İlkokulda ders göstermediler, öğretmenler biz 16 kişiyi (Fevzipaşalıları) ayrı bir sınıfa ayırdılar. O öğretmen gibi olmamak için öğretmen olmak isterdim...babam Kilitbahir motorlarının tuvaletlerini temizliyor. Ben de babamın yanında çalışıyorum. Ayrıca babamla köylere bıçak satmaya gidiyorum. Lise 1'de okulu bıraktım, iki kere sınıfta kaldığım için okuldan atıldım. Açıkta liseyi bitirmek istiyorum..."

Çok sayıdaki olumsuz örneğin yanında olumlu örnekler de bulunmaktadır. 17 yaşında bir genç kız "Ticaret Meslek Lisesi'nde tıp sekreterliği okuyorum. Lise sona gidiyorum. Annemle babam boşandı. Annem, anneannem ve dedemle birlikte yaşıyoruz. Evimiz kendimizin. Başka kardeşim yok. Annem çalışıyor...Aileme bakmak, geleceğimi kurtarmak için okuyorum. Ailem beni okutmak istiyor. Ege Üniversitesi'ne gitmek istiyorum. Dershaneye gidiyorum...mahallelinin çoğu kızlarını dedikodu yüzünden okutmak istemiyor. Çoğu da maddi yetersizlik nedeniyle çocuklarını okula gönderemiyorlar." 17 yaşında bir başka genç kız "İki kardeşim var...Nedime Hanım Kız Meslek Lisesinde Çocuk Gelişimi ve Özel Eğitim bölümüne gidiyorum. Üniversiteye hazırlanıyorum. Üniversiteye Kıbrıs'ta gitmek istiyorum...burslu gideceğim, okulda başarılıyım. İkimiz de anasınıfı öğretmenliği bölümünde okuyor. En küçük kız kardeşim de ilköğretim 3'e gidiyor. Annem Ticaret Lisesi mezunu, (hipermarkette) çalışıyor." demektedir.

8.4. Gençler için müzik ve spor seçenekleri

Aileler hemen hemen bütün çocuklarda gelişmiş bir ritim duygusu ve müzik yeteneğinin olduğunu ifade etmektedirler. Hem aileler hem de çocuklar için müzik, meslek edinmek ve para kazanmak için "en olabilir seçenek" olarak görülmektedir. Bunda Roman toplumunda çok sayıda başarılı müzisyen olmasının, başka bir ifadeyle müzisyen rol modellerin olmasının payı büyüktür. Mahallede müzik eğitimi alan gençler vardır. Güzel Sanatlar Lisesi'ne devam eden 17 yaşındaki genç "...Liseye yetenek sınavıyla girdim, viola çalışıyorum. Ayrıca piyano çalışıyorum. Ailemin maddi durumu kötüleştiği için, viola alamadım ve bir seneliğine okula ara verdim. Günde 3 saat viola çalışıyorum. Okulda hiçbir şekilde dışlanmadım, hatta öğretmenlerim beni çok seviyorlar. Senfoni orkestrasına girmek istiyorum. Üniversite masraflarımı ailemin karşılaması zor olduğu için hem çalışıp hem de okumayı planlıyorum..." demektedir.

Müziğin dışında gençler için bir ikinci yol ise futboldur. Hatta bu konuda müzikten daha istekli oldukları ve öneriler geliştirdikleri görülmektedir. 17 yaşında bir genç "Barbaros Mahallesi Spor Kulübü'nde A takımında futbol oynuyorum. Ailevi sorunlardan ötürü okula (liseye) ara verdim ama bitireceğim. Mahallede spor faaliyetleri için mekanlar oluşturulması gerekir. Bu konuda belediyeyle konuşmayı düşünüyorum."

(Voleybol gibi başka alanlarda da spor faaliyetlerine sizce gereksinim var mı? sorusu üzerine) "Voleybol kadın sporudur. Erkekler oynamaz." cevabını vermiştir.

12 yaşında bir erkek çocuk "İstiklal İlköğretim Okuluna gidiyorum. Barbaros Mahallesi Spor Kulübünde futbol oynuyorum. Futbolcu olmak istiyorum.", 14 yaşında bir genç "Mustafa Kemal İlköğretim Okulu 2'ye gidiyorum. Hastane bayırı, Barbaros Mahallesi'nin futbol takımları var. Buraya da açılabilir. Saha var, sadece çim yapılması gerekiyor. Mahalledeki çocuklar spor aktiviteleri yaparsa okula da devam eder." ; 15 yaşında bir genç "Beden eğitimi öğretmeni olmak istiyorum. Geçen sene devamsızlıktan kaldım. İMKB Lisesinde okuyordum...Turgut Reis İlköğretim Okuluna gittim... Bir, iki öğretmen ayırmak istese de bazı öğretmenler bizi koruyordu... Futbol oynuyorum. Dardanelspor'a seçildim ama ayrımcılıktan ötürü giremedim... Davul çalışıyorum... Fevzipaşa Spor Kulübü kurabiliriz." demektedir.

8.5. Sosyal dışlanma sorunu

Yetişkin kadın ve erkekler, özellikle resmi kurumlarda, Roman oldukları için dışlandıklarını hatta nüfus cüzdanında Fevzipaşa doğumlu olarak yazılmasının baştan önyargı oluşturduğunu düşünmektedirler. 37 yaşındaki bir erkek "...hangi kuruma gitsek Fevzipaşa Mahallesi'nden geldik deyince bizi kurumun kapısından içeri sokmuyorlar..." demektedir. Sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları, gerektiğinde doktorun ilgisini çekmek için "kavga" ettiklerini dile getirmektedirler.

Gençler bu konuda daha iyimser görünseler de söylemlerinde çelişkilere rastlanmaktadır. 17 yaşındaki bir genç kız "...(okulda) benim kimse Roman olduğuma inanmıyordu. Hiç dışlanma sorunum olmadı..." derken, 19 yaşındaki genç erkek "İlkokuldayken Roman olmama ilişkin hiçbir sorun yaşamadım. Cevatpaşa İlköğretim Okulu'na gittim, (zaten) oradaki öğrencilerin çoğu Roman'dı..." demektedir. Roman kimliğinden ötürü hiçbir şekilde dışlanmadığını net bir biçimde ifade eden gençler de vardır. 17 yaşındaki bir genç kız "...okul arkadaşlarım tarafından dışlanmıyorum. Bütün arkadaşlarım beni bilir, Roman olduğumu bilir, mahalleye beni ziyarete gelirler." demektedir.

Roman olduğu için dışlandıklarını söyleyen gençler vardır. 16 yaşındaki genç bir erkek "...Bir yere gittiğimizde Roman olduğumuz için bizi içeri almayabiliyorlar. İskelede birkaç kafeye almadılar." ya da bazı gençler Romanların dışlanmasının sebepleri olduğunu düşünmektedirler "...Sokaklar çok dar ve kirli olduğu için dışarıdan gelenler tarafından dışlanmamıza neden olabiliyor...şartlarımızın daha iyi olmasını, apartmanda oturmayı isterdim." (18 yaşında, genç kız).

Okuyup, iş sahibi olduktan sonra mahalleden ayrılan ya da çalıştığı yerde Roman kimliğini saklayan Romanlar olduğu ifade edilmektedir. 17 yaşındaki genç kız "...Mahalleden üniversiteye gidenler (üniversiteden mezunu olanlar) var ama artık burada yaşamıyorlar. Sadece ziyarete geliyorlar. Okuyup gittikten sonra burada yaşamazlar..." demektedir. Mahallenin dışında, Roman kimliğini saklamanın ve okuduktan sonra mahalleye dönmemenin Romanlarca "olağan ya da normal" görüldüğünü söylemek mümkündür.

Roman kimliği ile ilgili sorular karşısında sıklıkla Türk olma, Müslüman olma ve Çanakkaleli olma vurgusu yapılmaktadır. Romanlar kendi içlerinde evlilik yapmakta, mahalleden bir Romanla ya da ilçelerdeki diğer Romanlarla evlenmektedirler. Roman olmayan biriyle evliliğe karşı olmamakla birlikte, gençlerin ve ailelerin birbirlerini anlayabilmeleri için bunun gerekli olduğunu düşünmektedirler. Roman olmayan biriyle evlilik yapma konusunda gençler daha açıktırlar ve "olabilir" diyerek cevap vermektedirler. Diğer yandan mahallede kendilerinden daha yoksul Romanlara karşı bir ötekileştirme söz konusudur. Ayrıca, Çanakkale'ye sonradan geldikleri halde yerel yönetimin imkanlarından daha fazla yararlandıklarını ve bazı iş kollarında kendilerine rakip olduklarını düşündükleri Kürtlere karşı tepkilerini dile getirmektedirler.

8.6. Görüşmelerin değerlendirilmesi

Mahalle halkı ile yapılan görüşmeler sonucu, mahallelinin sorunları ve beklentileri genel hatları ile ortaya konmuştur. Mahalleli olma bilincinin, aidiyet duygusunun çok güçlü olduğu ve topluluk içerisinde yaşamaktan memnun olma halinin yüksek olduğu görülmektedir. Ancak dayanışma kültürünün giderek azaldığı, mahalle ortamının gençlere zarar verdiği görüşü de dile getirilmektedir. Düzenli gelir elde eden ya da eğitilmiş Romanların mahalleden ayrılma eğilimi, mahallenin çöküntü alanı haline gelmesini hızlandırmaktadır. Mahalle kendi içine kapalı bir topluluktur. Evlilikler topluluk içerisinde gerçekleşmektedir. Yetişkinler başta eğitim kurumları olmak üzere, tüm resmi kurumlarda Romanların dışlandığını düşünmektedirler. Roman kimliğinin saklayanlar olduğunu ve bunun iş hayatında yer almak için olağan olduğunu kabul etmektedirler.

İstihdam ve eğitim sorunu, mahalleli tarafından da en önemli sorun olarak dile getirilmektedir. Mevcut durum tespitlerinde ve görüşmelerde ortaya çıkan sorunların konunun uzmanları tarafından daha detaylı ele alınması, ilgili kurumlarla işbirliğine gidilerek çözüm üretilmesi gerekmektedir. Örneğin kadın yoksulluğu, kadınların topluluk içerisindeki rolü ve çalışma hayatına katılmalarının sağlanması, erken evliliğin nedenlerinin tartışılması gibi. Roman çocuklarının ve gençlerinin eğitime devam etmesi konusu İl Milli Eğitim Müdürlüğü, okul idareleri, öğretmenler ve aileler ile birlikte ele alınmalıdır. Dezavantajlı bu topluluğa eşit fırsatlar sunmak yeterli olmamaktadır. Roman çocuklarının da her çocuk gibi okula gitme yaşları geldiğinde bir okula kaydı yapılmaktadır. Ancak çocukların eğitime devam etmeleri için ekonomik destekten daha fazlasına ihtiyaç olduğu açıktır. Yalnızca Romanların değil, öğretmenlerin de desteklenmesi gerekmektedir. Gençlerle yapılan görüşmelerde eğitim konusunda sosyal dışlanma en fazla dile getirilen konu olmuştur.

Çocukların ve gençlerin müzik ve spora yöneldikleri görülmektedir. Aileler de çocuklarının bu konularda yetenekli olduklarını düşünmektedirler. Bir başka açıdan bakıldığında, çocuklar ve aileler bu seçeneklerin en kolay yol olduğu görüşündedirler. Çocuklarının doktor, avukat, mühendis, öğretmen, kaymakam olabileceklerine inançları yoktur. Bir anlamda Roman çocuklarına özellikle müzik tek seçenek olarak sunulmaktadır. Bu yeteneklerinin desteklenmesinin yanı sıra çocuklar başka meslekler edinmeleri konularında da desteklenmelidir.

9. KENTSEL AKTÖRLERLE YAPILAN TOPLANTILAR/GÖRÜŞMELER

Saha çalışması öncesinden başlamak üzere, kentte karar mekanizmalarını etkileyebileceği düşünülen bazı kentsel aktörlerle bir dizi toplantı yapılmıştır. Bu toplantıların amacı, bu kentsel aktörlerin dikkatini Fevzipaşa Mahallesi'nin, Fevzipaşalı Romanların sorunlarına çekebilmek, kentte soruna dair farkındalık yaratmak ve görüş alış verişinde bulunarak çözüm önerileri geliştirmektir. Bu kapsamda Çanakkale Belediyesi başta olmak üzere Valilik, Sivil Toplum Kuruluşları, Meslek Odaları, Ticaret ve Sanayi Odası, Tarihi Kent Komisyonu gibi aktörlerle toplantılar yapılmıştır. Aşağıda toplantı tarihleri, toplantı yapılan aktörler ve toplantı çıktıları görülmektedir. (Tablo 6)

Fotoğraf 12. İl İnsan Hakları Kurulu (solda) ve Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu'yla yapılan toplantılardan görüntü

Tablo 6. Kentsel aktörlerle yapılan arama toplantıları tablosu

Toplantı tarihi ve yeri	Aktörler	Toplantı sonucu
Ocak 2011 Fevzipaşa, Meydanlık	Mahalleliler ve Yerel Medya	Çalışma Gurubu Meydanlıkta basın açıklaması yaparak, projenin duyurusunu yaptı. Yerel basın aracılığı ile tüm kente proje hakkında bilgi verildi.
Şubat 2011 Kent Konseyi	Sivil İnisiyatif	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı, çözüm önerileri tartışıldı. Mahalle ile ilgili birşeyler yapılması konusunda görüş birliği bulunmakla birlikte mahalleliyi yerinden edilecek girişimler yönündeki kaygılar dile getirildi.
Mart 2011 Çanakkale Belediyesi	Tarihi Kent Komisyonu	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı, sorunun sosyal boyutu ve çözüm önerileri tartışıldı.
Mart 2011 Kent Konseyi	Yerel Medya Temsilcileri	Mahalle ile ilgili iki farklı görüş ortaya çıktı; birincisi sosyal devletin sorumluluğu olan görevleri yapması ve mahallede istihdam yaratıcı projelerin geliştirilmesi, mesleki eğitimlerin düzenlenmesi. İkincisi mahallenin nüfusunun giderek arttığı, burasının kent merkezinde değerli ve sınırlı bir arazi olduğu ve mahalleliyi burada tutarak sorunların çözümleneceği, mahallenin daha uygun bir yere taşınabileceği.
Mart 2011 ÇOMÜ-ŞBPB	Farklı disiplinlerden akademisyenler	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı, çözüm önerileri tartışıldı. Eğitim sorunu için Romanların yoğun olarak gittikleri ilköğretim okullarındaki öğretmenlerle görüşülmesi önerildi.
Mart 2011 Truva Otel	Rotary Klüp	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı. Proje genel hatlarıyla çok olumlu karşılandı.
Mart 2011 Kent Konseyi	Kent Konseyi Genel Kurulu	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı.
Nisan 2011 Çanakkale Belediyesi	Belediye Başkanı	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı. Tespit çalışmalarından sonra proje daha profesyonel bir hale getirilerek, proje ortaklığı kurulabileceği ve bundan sonraki adımların neler olabileceği tartışıldı.
Nisan 2011 Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası	ÇTSO yönetim kurulu	Üç somut çözüm önerisi üzerine tartışıldı. Birincisi, belediyenin buraya sosyal konut yapması. İkincisi mahallenin başka yere taşınması, herkese istedikleri tarzda bahçeli, tek katlı konut verilmesi. Kent merkezindeki bu değerli alanın değerlendirilmesi. Üçüncüsü, mahallede turizm eksenli bir dönüşümün gerçekleştirilmesi, Romanların turizm sektöründe istihdam edilmesi.
Nisan 2011 Valilik	İl İnsan Hakları Kurulu	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı, çözüm önerileri tartışıldı
Nisan 2011 Kent Müzesi	Kentliler	Saha çalışması ve gözlemler paylaşıldı. Romanların yaşam tarzına müdahale etmeden, Fevzipaşayı daha yaşanır hale getirmenin mümkün olup olamayacağı ve katılım sorunu tartışıldı.
Nisan 2011 Kent Konseyi	Oda Temsilcileri	Yerinde iyileştirme olarak yaklaşılması, öncelikli olarak Kuyu 1 ve Kuyu 2 sokaklarının yeniden yapılandırılması, mahallenin bütüncül planlamasının yapılması öne çıkan görüşlerdi.

Kentsel aktörlerle yapılan toplantıların iki önemli sonucu olmuştur. Birincisi Fevzipaşa mahallesi ve Romanlar hakkında bir farkındalık yaratılmıştır. İkincisi kentin mahalleye ve Romanlara bakış açısını, algısını anlama fırsatı elde edilmiştir. Kentsel aktörlerin genel kanısı mahalledeki yaşamın iyileştirilmesi ve Romanların desteklenmesi şeklindedir. Kentin ilk sakinleri olmaları ve kente kattıkları kültürel çeşitlilik nedeniyle, kent büyük oranda Romanları sahiplenmektedir. Ancak "mahallenin başka bir yere taşınması" ya da "hiçbir şekilde Roman kültürüne dokunulmaması hatta iyileştirme bile yapılmaması" şeklinde iki uç görüş de ortaya çıkmıştır.

Okumuş (2011) tarafından çeşitli kentsel aktörlerin temsilcileri ile derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlarda görüşmecilere yöneltilen sorular ve bazı görüşmecilerin düşünceleri aşağıda özetlenmiştir;

- Mahalledeki kamusal mekanlar (Zafer Meydanı, Sarıçay Kıyısı, Maşatlık) nasıl kullanılmalıdır? (Maşatlık, mahalle halkı için kutsal olan bir yatırım olduğu alan, 160 nolu yapı adasının tümü)
- Kuyu Sokak, Kuyu Caddesi ve Testicioğlu Sokak'taki (Kuyu Sokaklar) düşük nitelikli yapı stoğu nasıl sağlıklılaştırılabilir?
- Çanakkale'de "sosyal dışlanma" sorunu var mıdır? Varsa, son yıllarda ne yönde değişim göstermektedir?
- Arazi değeri yükselirse mahalle halkı yerlerini terk eder mi? Sizce mahalle halkını yerinde tutmak için neler yapılabilir?
- Mahallenin sosyal yapısı, kimliği sizce avantaja dönüştürülebilir mi? Nasıl?
- Fevzipaşa Sosyal Yaşam Evi Projesinin mahalleye katkısı konusunda ne düşünüyorsunuz?
- Sizce mahalle halkının ortak işletebilecekleri bir kooperatf kurulabilir mi? Hangi konuda bir kooperatf kurulabilir?
- Fevzipaşa Mahallesinin sağlıklılaştırılması amacıyla yapılacak bir projeye hangi aktörler katkı koymalıdır?
- Belediye bu projede nasıl bir rol üstlenmelidir?
- Merkezi yönetm organları bu projede nasıl bir rol üstlenmelidir?
- Yerel halk bu projede nasıl bir rol üstlenmelidir?
- Yerel sermaye grupları ve birlikleri bu projede nasıl bir rol üstlenmelidir?
- Kent Konseyi bu projede nasıl bir rol üstlenmelidir?

Çanakkale Belediye Başkanı **Ülgür Gökhan**, mahalle için geliştirilecek yenileme projesinin odak noktasının tek değil çok yönlü olması gerektiğini, ancak önceliğin sosyal ve ekonomik çevreye verilmesi gerektiğini, ardından fiziki çevrenin yenilenmesinin daha kalıcı olacağını ifade etmiştir. Mahallenin fiziki açıdan en sorunlu sokakları olan Kuyu Sokak, Kuyu Caddesi ve Testicioğlu Sokaktaki yapı stoğunun yıkılıp yeniden yapılmasını ancak mevcut sokak dokusunun korunması gerektiğini vurgulamaktadır. Zafer Meydanı'nın bir açık alan, etkinlik alanı ve el sanatları pazarı olarak, mülkiyeti Devlet Su İşleri'ne ait olan Sarıçay kıyısının ise rekreatif amaçlı, Maşatlığın bir kısmının çocuk oyun alanı olarak tasarlanabileceğini ifade etmektedir. Olası bir yenileme projesi sonrasında mahallelinin artan arazi fiyatları nedeniyle mahalleyi terk etmelerini önlemek için yenilemeyi mülkiyeti devretmeksizin gerçekleştirmek gerektiğini ve

yenilenmiş mülkünü satma hakkının engellenebileceğini önermektedir. Gökhan'a göre Çanakkale'de sosyal dışlanma sorunu azdır, ancak herhangi bir suç işlendiğinde mahalleli potansiyel suçlu olarak görülmektedir. Fevzipaşa Sosyal Yaşam Evi'nin kadın ve çocuklara eğitim sağlayacağını, mahalle halkının çeşitli konularda kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik hizmet vereceğini belirtmektedir. Roman topluluğun turizm faaliyetleri açısından çekici bir unsur olabileceğini belirtmiştir. Mahalle halkı arasında işbirliği sağlanmasının zor olduğunu ama müzisyenlik ve taşımacılık sektörlerinde kooperatifleşmenin olabileceğini ifade etmiştir. Projenin üretimi ve uygulanmasında rol alabilecek aktörlere ilişkin ise belediye, valilik, üniversite, ticaret ve sanayi odası, kalkınma ajansı ve ilgili bakanlıkların katıldığı bir ortaklık kurulmasını önermektedir. Gökhan, yerel sermaye gruplarının böyle bir ortaklıkta görev almak istemeyeceklerini düşünmektedir (Gökhan, 2011 aktaran Okumuş, 2011).

İl Genel Meclisi üyesi **Nurkan Şanda**, Fevzipaşa Mahallesi için geliştirilecek bir proje için mahalle halkının kentsel dönüşüme ikna edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Şanda'ya göre TOKİ mahallenin yeniden yapımını üstlenebilir. Zafer Meydanı çevresindeki binalar yıkılarak, meydan genişletilebilir. Şanda, Fevzipaşa Mahallesine yönelik sosyal dışlanmayı ortadan kaldırabilmek amacıyla kentsel dönüşüme paralel bir "sosyal dönüşüm" projesi gerçekleştirilmesini önermektedir. Roman topluluğunun üretken ve çalışkan olduğunu, belli konulardaki becerilerinin avantaja dönüştürülebileceğini vurgulamaktadır. Romanların kooperatifleşmesi ya da bir başka anlamda örgütlenebilmeleri konusunda Şanda da, Gökhan ile aynı görüştedir. Şanda Romanların bir araya gelerek kooperatifleşmelerinin çok güç olduğunu ifade etmektedir. Yenileme projesinde Emniyet Teşkilatı da yer almalıdır, öncelikle mahalledeki suç unsurlarının uzaklaştırılması gerekmektedir. Belediyenin yapılacak projenin imar planı konusunda, merkezi yönetim birimlerinin finansman ve teknik alanlarda, sivil toplum örgütlerinin ve Kent Konseyi'nin de proje üretimi konusunda rol almaları gerektiğini, yerel sermaye gruplarının proje üretildikten sonraki uygulama kısmında görev alabileceğini belirtmektedir (Şanda, 2011 aktaran Okumuş, 2011).

1996 yılında gerçekleştirilen Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmasını yürüten ÇEYAP'ın (Çanakkale Evlerini Yaşatma Projesi) koordinatörü **İsmail Erten**, yenileme projesinin odak noktasının fiziki çevre olmaması gerektiğini, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak üç odağın öncelikli olması gerektiğini düşünmektedir. Zafer Meydanı'nı mahalle ile kent arasında bir tampon bölge olarak tanımlayan Erten, meydanın sosyo-kültürel bir iletişim alanı olduğunu ve bu amaçla meydan işlevinin kuvvetlendirilmesi gerektiğini söylemiştir. Kamusal alan olarak mahallelinin hediyeelik eşya ve seyyar satıcılarının bulunduğu bir meydan düzenlemesinin öncelik olduğunu, etrafındaki yapılardaki mekansal dönüşümün bunun ardından geleceğini ifade etmiştir. Sarıçay kıyısının ise eğlence sektörü ağırlıklı bir mekansal dönüşüm için ideal bir alan olduğunu, bu alanın belediyenin öncülüğünde dönüştürülmesi gerektiğini söylemiştir. Düzenlenecek eğlence mekanlarında mutlaka mahallelinin istihdam edilmesi gerektiğini vurgulayan Erten, Maşatlığın ise dingin ve sessiz bir açık alan olarak düzenlenebileceğini belirtmiştir. Düşük nitelikli alanlar konusunda, bu yapı stoğunun yıkılıp yeniden yapılması gerektiğini, adalar korunarak parsellerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Erten'e göre kentte Romanlara yönelik bir

sosyal dışlanma sorunu vardır ve nedeni etnik farklılıktır. Mahallede yapılacak bir projenin ardından arazi değerlerindeki artıştan kaynaklanan yer değiştirmelerin yaşanmaması için öncelikle sosyoekonomik gelişimin sağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Mahallenin kimliğinin avantaja dönüştürülmesi için mahalle halkına mutlaka Roman olduklarının hatırlatılması gerektiğini söylemiştir. Romanlar için müziğin en önemli avantajları olduğu, hizmet sektöründe de oldukça yetenekli olduklarını aktarmıştır. Bu konularda kooperatif kurulup işletebileceklerini önermiştir. Projede rol alması gereken kurum ve kuruluşların kentle ilgili tüm kurum ve kuruluşlar olduğunu, belediyenin bir kamusal aktör olarak projenin siyasi, girişimcilik, ve toplum algısı yönündeki riskini alması gerektiğini belirtmiştir. Merkezi yönetim organlarının ulusal politikaların alana aktarımı konusunda, yerel halkın ise projenin toplumsallaştırılmasında görev alabileceğini söylemiştir. Yerel sermaye gruplarının ekonomik konularda ve istihdam konusunda projeye katkı sağlayabileceğini belirtirken Kent Konseyinin de stratejik alanlarda projenin önünü açması ve organizasyonu sağlaması gerektiğini düşünmektedir.

Fevzipaşa Roman Kültür ve Sosyal Etkinlikler Derneği ikinci başkanı **Nail Nazlı**, mahallelerinde gerçekleştirilecek bir projenin öncelikli olarak sosyoekonomik yapının güçlendirilmesine odaklanması gerektiğini, fiziksel çevrenin ve yapı stoğunun sağlıklılaştırılmasının da ikinci odak noktası olması gerektiğini belirtmektedir. Zafer Meydanı'nda kafeler ve açık hava tiyatrolarının bulunabileceğini, Sarıçay kıyısında da mahalle halkının işletebileceği eğlence mekanları olabileceğini, bunun mahalle için önemli bir ekonomik kaynak olacağını söylemiştir. Ayrıca çocuklar ve gençler için spor alanları da Sarıçay kıyısında düzenlenmelidir. Maşatlık alanında ise mahalle halkının düşünlerinin yapabileceği bir düşün salonu olması gerektiğini belirtmektedir. Yapı stoğu açısından son derece sorunlu olan sokaklarda yıkım-yeniden yapım yönteminin uygulanabileceğini belirtmiştir.

Roman toplumunun Çanakkale'de sosyal dışlanmaya maruz kaldığını, nedeninin ise mahalle halkının potansiyel suçlu olarak görülmesi olduğunu aktarmıştır. Proje gerçekleşirse oluşacak arazi değeri artışının mahalle halkının yer değiştirmesiyle sonuçlanabileceğini, bunu engellemek için tapu sahipleriyle anlaşarak satışın engellenmesi gerektiğini söylemiştir. Fevzipaşa Sosyal Yaşam Evi projesinin mahalle halkı için çok olumlu bir katkı sağlayacağını, bu projeyle çocuklara becerileri yönünde bir meslek kazandırılabilceğini, ayrıca mahalle halkının ihtisaslaştığı müzisyenlik, boyacılık ve taşımacılık konusunda kooperatifler kurulabileceğini belirtmiştir. Projeye katkı bakımından tüm kurum ve kuruluşların aktör olarak rol almasını isteyen Nazlı, yalnızca yerel sermaye gruplarının kesinlikle bu projede yer almaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bunun sebebi olarak sermaye gruplarına duyduğu güvensizliği göstermektedir. Projede en önemli görevin Kent Konseyi'ne düştüğünü, organizasyon ve fon bulmada konseyin görev alması gerektiği belirtilmiştir.

Okumuş (2011) tarafından kentsel aktör temsilcileri ile yapılan görüşmeler sonucunda, kentte Fevzipaşa Mahallesi'nin iyileştirilmesinde önceliğin fiziksel çevreden daha çok sosyoekonomik yapının güçlendirilmesine verilmesi yönünde bir görüş birliği olduğu görülmektedir. Sosyoekonomik yapının güçlendirilmesi konusunda

Fevzipaşa Sosyal Yaşam Evi'ne önemli rol atfedilmekte, ancak uzun vadeli sosyal politikalar konusunda somut öneriler ortaya konamamaktadır. Fiziksel iyileştirmeler konusunda Kuyu Sokakların yıkılıp yeniden yapılması konusunda bir görüş birliği bulunmaktadır. Diğer yandan mahallenin kentsel sit alanı içerisinde olması ve Roman mahallesinin kendine özgü dokusunu yitirme tehlikesi nedeniyle, görüşmeciler fiziksel dokunun korunması gerekliliğine vurgu yapmaktadırlar. Kentsel dönüşüm/yenileme projesi için oluşturulacak örgütlenme modelinde Çanakkale Belediyesi ve Kent Konseyi'ne önemli roller biçilmektedir.

10. KENTSEL İYİLEŞTİRME İÇİN MODEL ÖNERİSİ

10.1 Temel stratejilerin belirlenmesi.

Fevzipaşa Mahallesi'nde, barınma, işsizlik, nitelikli ve düzenli işlere erişememe, sosyal güvenceden yoksunluk, düşük nitelikli konut sorunu, yetersiz kentsel altyapı, nitelikli eğitim hizmetine erişememe gibi ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Mahallelinin sosyoekonomik yaşama katılması, kentsel hizmetlere erişimi ve yapabilir hale gelebilmesi için kentsel iyileştirme projesi aynı zamanda sosyal dışlanmayı engellemeye yönelik programlar da içermelidir. Mahallede yaşanan sorunlardan yola çıkarak "Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi" için dört temel strateji belirlenmiştir;

- (vi) Kentte sosyal dışlanma ve etnik ayrımcılığın engellenmesi,
- (vii) Romanların karar verme mekanizmalarına aktif katılımı,
- (viii) Romanların kentin sosyal ve ekonomik yaşamına entegrasyonunun sağlanması,
- (ix) Mahalledeki yapı, konut ve kentsel altyapı kalitesinin geliştirilmesi

(i) Kente sosyal dışlanma ve etnik ayrımcılığın engellenmesi

Romanlara yönelik uzun vadeli sosyal içerme programlarının oluşturulması kalıcı bir çözüm için zorunludur. Öncelikle Roman kimliği ve kültürünün tanınması ve önyargılardan arındırılmasına yönelik, kaynaştırıcı programlar oluşturulmalıdır. Sivil toplum örgütleri bu kaynaştırma programlarında etkili olabilirler. Mahallede daha önce yapılmış olan Roman Şenlikleri, kentli ile Romanları bir araya getiren başarılı bir deneyimdir. Birçok genç Çanakkaleli, mahalleyi ilk kez Roman Şenlikleri esnasında gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu tür organizasyonların mutlaka desteklenmesi gerekmektedir. Sosyal dışlanmayı önleyici programlarda kentlinin Roman kültürünü tanımlarının olumlu etkisi olacaktır.

Eğitim kurumları, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, sivil toplum örgütleri ve mahalleli arasında eğitim konusunda işbirlikleri oluşturulmalıdır. Çocukların ve gençlerin okula

devam etmeleri konusunda teşvik edici programlar oluşturulmalıdır. Okula giden çocuklar için ailelere yapılacak maddi desteğin yanında, mahallede çocukların ders çalışmalarını ya da çeşitli destek eğitim programlarına katılabilecekleri bir etüd programı başlangıç için iyi olabilir. Meslek liselerinde Roman gençlerinin okula devamlılıklarını da destekleyen özel programlar oluşturulmalıdır. Eğitim alanında etnik ayrımcılığa ve sosyal dışlanmaya karşı özel önlem alınmalı, öğretmenler, okul idareleri ve tüm aileler (bazı aileler çocuklarının Roman çocukları ile bir arada eğitim görmelerini istememekte ve okul idarelerine baskı yapmaktadırlar) bu konuda eğitilmeli, desteklenmelidir. Çocukların okul öncesi eğitimden faydalanmaları sağlanmalıdır.

(ii) Romanların karar verme mekanizmalarına aktif katılımı

Çanakkale kentinde katılım kültürünün gelişmesine yönelik çalışmalarda Romanlar da yer almalıdır. Romanların kendilerini ifade etmelerine ve kendi sorunlarını çözmelerine yönelik örgütlenmelerinin desteklenmesi gerekmektedir. Roman Derneklerinin yanı sıra Kent Konseyi ve bünyesinde kurulmuş olan mahalle temelli bir örgütlenme olan Fevzipaşa Mahalle Meclisi, mahallelinin karar mekanizmalarına katılımında önemli ve etkin bir rol üstlenebilir. Fevzipaşa Mahalle Meclisi'nin mahalleyi temsil etme gücünün geliştirilmesi ve devamlılığın sağlanması için Kent Konseyi tarafından çaba sarf edilmelidir. Çanakkale Belediyesi tarafından mahallede daha önce yapılan katılımcı bütçe çalışması, mahallelinin kararlara katılımı açısından son derece önemlidir. Bu çalışmanın sürekliliğinin sağlanması ve mahalleden çıkan kararların daha hızlı bir biçimde uygulamaya aktarılması gerekmektedir.

(iii) Romanların kentin sosyal ve ekonomik yaşamına entegrasyonun sağlanması

Romanların kentin sosyal ve ekonomik yaşamına dahil olabilmelerinin önkoşulunun nitelikli ve düzenli gelir getirici işlere ulaşabilmeleri olduğu açıktır. Bunun için mesleki eğitim ve istihdam programları oluşturulmalıdır. İş ve mesleki becerilerin geliştirilmesi için öncelikle Romanların mevcut potansiyelleri ve halihazırda uzmanlaştıkları işlerdeki becerilerini artırıcı destekler gerekmektedir; boyacılık, taşımacılık, eğlence sektörleri gibi. İkinci olarak kent vizyonu doğrultusunda hizmet, turizm ve ticaret sektörlerine eleman yetiştirilmesi yönünde programlar faydalı olacaktır. Romanların serbest olarak çalıştıkları işkollarında örgütlenmeleri desteklenerek işbirlikleri oluşturulabilir. Kendi hesabına çalışanlar/çalışmak isteyenler hem ekonomik hem de yapılan işin niteliğini geliştirmeleri yönünde profesyonel olarak desteklenmelidir. Mahallelinin bilgiye ve teknolojiye erişimi sağlanmalıdır. Kadınlara yönelik okuma-yazma ve eğitim programları oluşturulmalıdır. Kadınların ekonomik hayata katılabilmeleri için okul öncesi çocuk bakım hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır. Suç işlemiş çocuklara ve yetişkinlere yönelik eğitim ve istihdam programları oluşturulması, daha önce cezaevine girmiş çocuk ve yetişkinlerin kent yaşamına entegrasyonlarının sağlanması önceliklendirilmelidir. Çanakkale Belediyesi tarafından yapılan Fevzipaşa Sosyal Yaşam Merkezi mahalledeki eğitim, kültür programları için önemli bir merkez rolü üstlenmelidir. Bu merkez programların sürekliliği ve eşgüdümü açısından son derece önemlidir.

(iv) Yapı, konut ve kentsel altyapı kalitesinin geliştirilmesi

Mahalleli sosyoekonomik yönden güçlendirilirken, yaşadıkları konutların ve fiziksel çevrenin de iyileştirilmesi zorunlu hale gelmektedir. Mahallede konut kalitesinin ve sosyoekonomik koşulların en sorunlu olduğu, analiz çalışmalarında 1. bölge olarak tanımlanan alanda yapılacak bir hak sahipliği çalışması sonrasında, mahallelinin yaşam biçimine ve tarihsel dokuya uygun yeni konutlar yapılmalıdır. 2. bölgedeki yapılar fiziksel koşullarına göre yenilenmeli ya da daha sağlıklı hale getirilmelidir. 2. bölgede parsel ve yapı ölçeğinde yenilemeler için mülk sahipleri/kiracılar ekonomik ve teknik olarak desteklenmelidir. 3. bölge, kent ile mahallenin etkileşimini artıracak şekilde tasarlanmalıdır (3. bölgenin geliştirilmesine yönelik daha detaylı öneriler için bakınız Başaran Uysal, A. ve diğerleri, 2012). Tarihsel yapı stoğunun yer aldığı 3. bölgede koruma ve sağlıklılaştırma yapılmalıdır. Bu alanda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ne tahsisli anıtsal yapılar bulunmaktadır. Bu nedenle bu alanların kullanımı, fonksiyonları konusunda Üniversite ile işbirliği yapılmalıdır. 3. bölge kültür turizmi için önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bu nedenle turizm sektörü ile işbirliği yapılabilir. 4. bölge mahallenin ve kentin ihtiyaçları doğrultusunda rekreatif amaçlı tasarlanmalıdır.

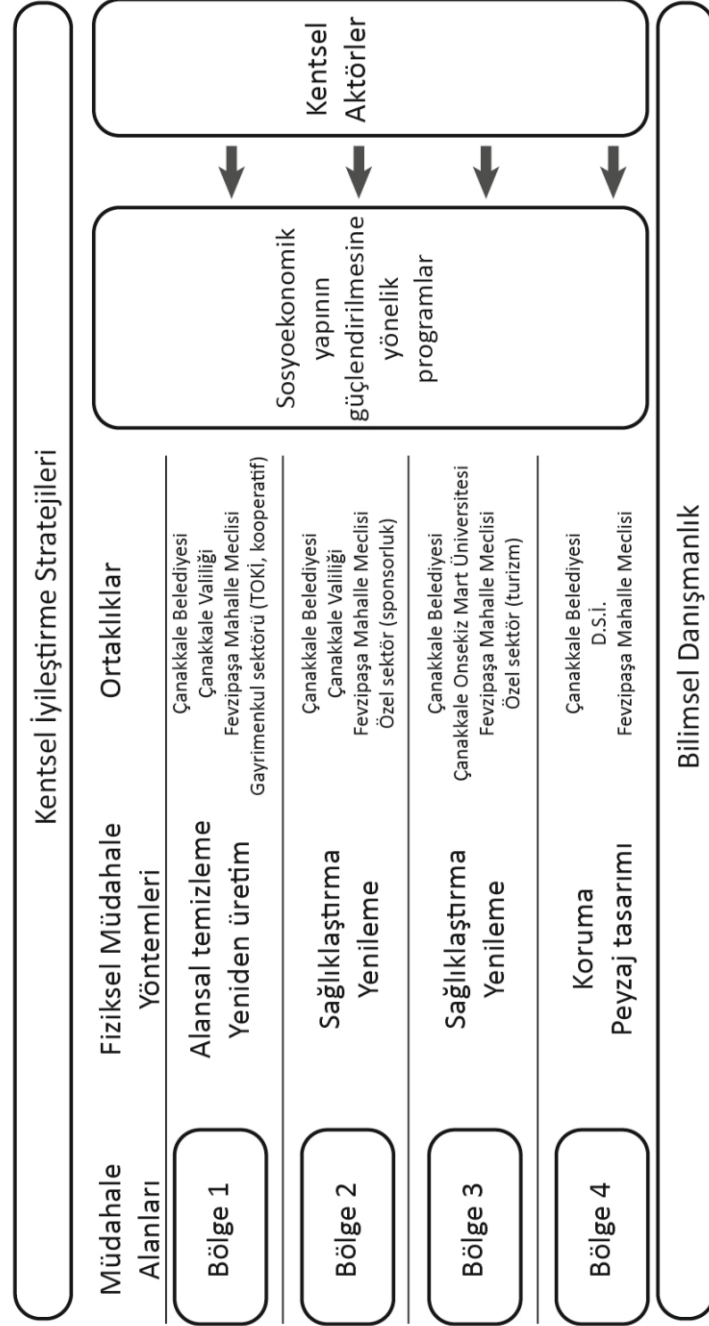
Mahalledeki kamusal mekanlar –Sarıçay kenarı, Zafer Meydanı, Fatih Cami Meydanı, Meydanlık Yeri, Kesikbaş Türbesi Çevresi (Maşatlık), Palamut Depoları gibi- hem mahalledeki sosyal yaşamı geliştirecek hem de kentle entegrasyonu artıracak şekilde yenilenmeli ve işlevlendirilmelidir. Tüm mahallede kentsel altyapı geliştirilerek yenilenmelidir. Mahallelinin en çok talep ettiği çocuk oyun alanı, gençler için spor alanları gibi kamusal mekanlar kısa vadede gerçekleştirilecek yatırımlardır. Bu alanların öncelikle yapılandırılması, mahallelinin sürece aktif katılımını da artıracaktır.

10.2. Ortaklık modeli ve finans kaynakları

Mahallede yapılacak bir iyileştirme çalışması için belirlenen temel stratejilerin gerçekleştirilmesi uzun vadede ve orta vadede gerçekleştirilecek alt-stratejileri ve eylemleri içermektedir. Bu stratejileri kimin gerçekleştireceği ve hangi kaynakların kullanılacağı en önemli sorudur. Dünyadaki kentsel dönüşüm deneyimleri sonucunda "alan özelinde kurulmuş, tanımlı ortaklıklar" en etkili model olarak önerilmektedir. Fevzipaşa Mahallesi için yapılacak bir kentsel yenileme uygulamasında şüphesiz Çanakkale Belediyesi en önemli aktör olmalıdır. Çanakkale Belediyesi'nin yanı sıra Valilik ve İl Özel İdaresi ortaklık içerisinde mutlaka olmalıdır. Her ne kadar, Türkiye'de Roman mahallelerine yapılan olumsuz müdahalelerin önemli bir aktörü haline gelmiş olsa da, doğru bir yaklaşım geliştirildiği takdirde TOKİ bir ortak olarak tanımlanabilir. Yeni konut üretiminin, sosyal konut yaklaşımı ile yapılması gerekliliği nedeniyle gayrimenkul sektörü için proje cazip olmayacaktır. Yeni konut üretimi için önerilen bir başka yöntem de sınırlı sorumlu kooperatifleşme olabilir. İyileştirme, sağlıklılaştırma ve korumaya yönelik fiziksel müdahaleler de sponsorluk kurumu devreye sokulabilir. Çanakkale Belediyesi koordinasyonu üstlenmeli, oluşturulacak modelin sürdürülebilirliği ve kontrolü için kaynak, personel ve idari bir mekan ayırmalıdır. Tüm projenin yönetiminde ve ayrıca programların oluşturulmasında ve yürütülmesinde ilgili bilimsel alanlardan danışmanlık alınmalıdır.

Sosyal yapının güçlendirilmesine yönelik uzun vadeli stratejilerin geliştirilmesi için yerel yönetim, valilik, yerel üniversitenin ilgili birimleri ve sivil toplum örgütleri arasında soruna odaklı işbirlikleri oluşturulması gerekmektedir. Bu stratejilerin gerçekleşmesinde ulu larakası ve ulusal fonlardan yararlanılabilir.

Mekansal olarak müdahale alanları, müdahale yöntemleri ve ortaklıkların tanımlandığı kentsel iyileştirme için model önerisi aşağıda (Şekil 20) görülmektedir.

Şekil 20. Fevzipaşa Mahallesi kentsel iyileştirme için model önerisi

KAYNAKLAR

Akkan, E., B., Deniz, M., B., Ertan, M., 2011. Sosyal Dışlanmanın Roman Halleri, Edirne Roman Kültürünü Araştırma Geliştirme Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (EDROM), Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, Anadolu Kültür: www.spf.boun.edu.tr/content_files/Roman_Kitap_TR.pdf

Akkar, M., 2006. Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye, Planlama Dergisi, 2006/2, s.29-38.

Aksu, M., 2003. Türkiyede Çingene Olmak, Ozan Yay. İstanbul.

Bölen, F., H.D. Türkoğlu, N. Ergun, F. Yirmibeşoğlu, S. Kundak, F. Terzi ve S. Kaya, 2006. IMP Konut ve Yaşam Kalitesi Grubu Raporu, İstanbul'da Konut Alanlarında Fiziksel Çevre Kalitesi Analizi, Cilt 1, İstanbul.

Buğra, A., 2010. Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika, İletişim Yayınları, İstanbul.

Buğra, A., Keyder, Ç., 2007. Bugünün Türkiye'sinde Yoksulluk ve Sosyal Politika, Yerel Yönetişim Yoluyla Yoksulluğun Azaltılması, s.9-53, MDF, İPM, TESEV, Friedrich Naumann Vakfı, B.Ü. Sosyal Politikalar Forumu, Hamyaran.

Byrne, D., 1999. Social Exclusion, Buckingham: Open University Press.

Coşkun, S., Tireli, M., 2008. Avrupa Birliğinde Yoksullukla Mücadele Stratejileri ve Türkiye, Nobel Yayınları, Ankara.

Çanakkale Belediyesi, 2010. Çanakkale Belediyesi Stratejik Planı 2010-2014.

Çanakkale Kent Eylem Planı, 2006. Çanakkale Kent Konseyi ve Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Kent Konseyi Yayınları:16, Düzeltilmiş İkinci Baskı (2009).

Çanakkale Kent Rehberi, 2008. Çanakkale Belediyesi

Çanakkale Sokak Adlarında Yaşayanlar, 2001. Çanakkale Yerel Tarih Grubu, ISBN-ISSN 9759475324, Çanakkale.

ÇEYAP Tarihi Kent Komisyonu, 1997., Çanakkale Evleri Yaşatma Projesi (ÇEYAP) Raporu, Yay.Haz. Erten, İ., Gündem Gazetesi, Çanakkale.

Erten, İ., 2006. Bizim Mahalle Fevzipaşa, Çanakkale Kent Yazıları, Aynalı Pazar Yayınları, Çanakkale.

Fraser, A., 2005. Avrupa Halkları, Çingeneler, (çev. İlkin İnanc), Homer Kitabevi, İstanbul,

DPT, 2007. Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 9. Kalkınma Planı (2007-2013), Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara

Karlıdağ, M. ve Marsh, A., 2008. Türkiye'de Çingene Toplumu ve Çingene Kimliği Üzerine Bir Yazın Taraması, Biz Buradayız!, (ed. Uzpeder, Roussinova, Özçelik ve Gökçen), Edirne Roman Derneği, European Roma Rights Centre, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul.

Kentleşme Şurası, 2009. Kentsel Yoksulluk, Göç Ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu-7 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.

Kolukırık, S., 2004. Aramızdaki Yabancı: Çingeneler, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kolukırık, S., 2006. Sosyolojik Perspektiften Türkiye Çingeneleri, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Issn:1303-5134, Cilt:3, Sayı:1.

Majumder A. K., Hossain E., Islam N. ve Sarwar I., 2007. Urban Environmental Quality Mapping: A Perception Study on Chittagong Metropolitan City, Kathmandu University Journal of Science, Engineering and Technology Vol. I, No. IV, 5-6p. August. http://www.ku.edu.np/kuset/fourth_issue/orginal/6%20A. Kamruzzaman-Edited.pdf

Marans R.W., 2007. Kentsel Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi, Mimarlık Dergisi- 335, Mayıs-Haziran, Michigan Üniversitesi, Ann Arbor, Michigan USA, 2007.

Marsh, A., 2008a. Türkiye Çingenelerinin Tarihi, Biz Buradayız!, (ed. Uzpeder, Roussinova, Özçelik ve Gökçen), Edirne Roman Derneği, European Roma Rights Centre, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul.

Marsh, A., 2008b. Etnisite ve Kimlik: Çingenelerin Kökeni, Biz Buradayız!, (ed. Uzpeder, Roussinova, Özçelik ve Gökçen), Edirne Roman Derneği, European Roma Rights Centre, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul.

Marushiakova, E. and Popov, V., 2006. Osmanlı İmparatorluğu'nda Çingeneler, (çev. Bahar Tırnakçı), Homer Kitabevi, İstanbul.

Okumuş, G., 2011. Sürdürülebilir Kentsel Yenileme İçin Bir Yaklaşım: Çanakkale Fevzi Paşa Mahallesi Örneği, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, İstanbul.

Özdemir, D., 2010. Giriş: Kentsel Dönüşüm Olgusunun Süreç İçinde Değişen Anlamları, Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama: Avrupa Deneyimi, İstanbul Uygulamaları, s.1-31, der. Özdemir, D., Nobel yayınları, İstanbul.

Özden, P. P., 2008. Kentsel Yenileme, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Sezen, F., 2010. Çanakkale Kenti Konut Alanlarında Jeolojik Altyapı ve Çevre Kalitesi, ÇOMÜ-Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Sönmez, M. R., ve diğerleri., Kentsel Göstergeler Kılavuzu, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Müdürlüğü, Ankara

TESEV, 2008. Çanakkale Kenti Taslak Rapor, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı.

Toprak, Z., Özmen, Ö.N.T., Tenikler, G., 2007. (ed.). İzmir Büyükşehir Bütününde Romanlar, Nobel Yayınları, Ankara.

Turok, İ., 2005. Kentsel Dönüşümde Yeni Eğilimler ve Dönüşüm, Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu 2004, (ed. Özdemir, Özden ve Turgut), s. 23-53, , Küçükçekmece Belediyesi, İstanbul.

Uluslararası Roman Çalışmaları Ağı, 2005. A Report on the Feasibility Studies "Mapping" A Number of Roman (Gpsy) Communities in Istanbul, British Council.

Üstün, G., 2009. Kentsel Dönüşümün Hukiki Boyutu, On İki Levha Yayıncılık, Yayın No:39, 1. Baskı, İstanbul.

İnternet Kaynakları

URL 1. Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı,http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=wa_i_dari_yapi_10sonrasi.RDF&p_il1=17&p_yil=2011&p_dil=1&desformat=html, erişim tarihi Mayıs 2012

URL 2. Türkiye'de Nüfusa İlişkin Göstergeler Araştırma Raporu, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2008. <http://adanapost.com/kultur-ve-sanat/5-kultur-ve-sanat/5300-genc-ve-dinamik-nufus-tehdit-altinda.html>, erişim tarihi Mayıs 2012

EKLER

ÇANAKKALE KENT KONSEYİ
FEVZİPAŞA BİRLİK VE BERABERLİK ÇALIŞMA GRUBU

BİNA BİLGİ FÖYÜ

Ada no:.....

Parsel no:.....

Bina no :

Binanın bulunduğu sokak:.....

Föyün doldurulma tarihi:.....

Föyü dolduran kişinin adı soyadı

1) Yapım sistemi

Betonarme ☐ Ahşap iskelet ☐ Yığma ☐ Diğer ☐

2) Kat sayısı

Bodrum ☐ 1 katlı ☐ 2 katlı ☐ 3 katlı ☐ 4 katlı ☐

3) Binanın kullanım amacı (konut, ticaret, eğitim, depo vb.)

Bodrum ☐ 1 kat ☐ 2 kat ☐ 3 kat ☐

4) Bahçe/avlu/çıkma/teraz/müştemilat var mı?

Bahçe ☐ Avlu ☐ Teras ☐ Müştemilat ☐

5) Binanın fiziki durumu

İyi ☐ Basit tamirata ihtiyacı var ☐ Önemli tamirata ihtiyacı var ☐ Çok kötü ☐

6) Binada konut sayısı

ÇANAKKALE KENT KONSEYİ
FEVZİPAŞA BİRLİK VE BERABERLİK ÇALIŞMA GRUBU

KONUT BİLGİ FÖYÜ

Ada no:.....

Parsel no:.....

Bina no :

Konut no :

Binanın bulunduğu sokak:.....

Föyün doldurulma tarihi:.....

Föyü dolduran kişinin adı soyadı

1) Evinizde yaşayan kişi sayısı

2) Evinizdeki oda sayısı (hol, mutfak hariç, salon dahil).....

3) Evinizde tuvalet, banyo ve mutfak var mı?

Tuvalet yok ☐ var/içerde ☐ var/dışarda ☐ var/ortak ☐

Banyo yok ☐ var/içerde ☐ var/dışarda ☐ var/ortak ☐

Mutfak yok ☐ var/içerde ☐ var/dışarda ☐ var/ortak ☐

4) Isınmak için ne kullanıyorsunuz?

Kömür ☐ odun ☐ elektrik ☐ tüp ☐ yok ☐

5) Evinizin suyu var mı?

var ☐ yok ☐ Yok ise nasıl temin ediyorsunuz?

6) Evinizin elektrigi var mı?

var ☐ yok ☐ Yok ise nasıl temin ediyorsunuz?

7) Eviniz kanalizasyona bağlı mı?

evet ☐ hayır ☐

8) Evinizde telefon var mı?

evet ☐ hayır ☐

9) Konutta bulunan eşyalar

Buzdolabı var ☐ yok ☐ ortak ☐

Çamaşır makinası var ☐ yok ☐ ortak ☐

Bulaşık makinası var ☐ yok ☐ ortak ☐

Televizyon var ☐ yok ☐ ortak ☐

Bilgisayar var ☐ yok ☐ ortak ☐

Cep telefonu var ☐ yok ☐ ortak ☐

ÇANAKKALE KENT KONSEYİ
FEVZİPAŞA BİRLİK VE BERABERLİK ÇALIŞMA GRUBU

HANE HALKI BİLGİ FÖYÜ

Ada no:.....
Parsel no:.....
Bina no :
Binanın bulunduğu sokak:.....
Konut no:
Hane no :.....
Föyün doldurulma tarihi:.....
Föyü dolduran kişinin adı soyadı

1) Aileniz kaç kişiden oluşmaktadır ?

2) Evinizin aylık kirası kaç TL'dir?

3) Anne ve babanın eğitim durumu ve mesleği

	Yaşı	Eğitim Durumu	Mesleği
Anne			
Baba			

4) Çocuklarınızın yaşları, cinsiyetleri ve eğitim durumu

Çocuk	Yaşı	Cinsiyeti	Eğitim Durumu
1. çocuk			
2. çocuk			
3. çocuk			
4. çocuk			
5. çocuk			
6. çocuk			

5) Ailenizde çalışan kişi sayısı ve geliri

	İşi	Sigorta	Geliri
Baba			
Anne			
Çocuk			

6) Babanın en son çalıştığı iş

7) Yeşil kart sahibi misiniz?

8) Ailenizde kronik hastalığı olan var mı?

9) Ailenizde engelli var mı?

10) Bu evde kaç yıldır oturuyorsunuz?

11) Fevzipaşa'da kaç yıldır oturuyorsunuz?

12) Daha önce nerede oturuyordunuz? (Şehir, mahalle)

Çalışmalar hakkında mahalleliye bilgi veriliyor.

Muhtar öncülüğünde mahallede dolaşılıyor.

Mahalleden görüntüler

Mahallelilerle toplantılardan

Mahallede tespit çalışmalarından

Mahallede tespit çalışmalarından

Mahalleden görüntüler

Mahalleden görüntüler

Çanakkale Kent Konseyi 31. Genel Kurul Tutanağı**Toplantı Tarihi:** 2 Ağustos 2012 Saat: 16.00**Toplantı Yer:** Çimenlik Kalesi**Divan Üyeleri:** Kent Konseyi Başkanı Saim Yavuz, Münire Yılmaz ve Safiye Eraf Güney.

Toplantıda çoğunluğun sağlandığı, imzalı katılım çizelgesi ve katılım tutanağından anlaşılmış ve toplantıya Kent Konseyi Başkanı Saim Yavuz'un açılış konuşmasıyla başlanmıştır.

2 maddeli olan Gündem'in 1. gündem maddesi olan "Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi"yle gündem görüşülmeye başlanmıştır.

"Fevzipaşa Birlik ve Beraberlik Çalışma Grubu"nun hazırladığı Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi, Arzu Başaran Uysal tarafından Genel Kurul'a sunuşu yapılmıştır. 1,5 yıl süren bir çalışmayla Fevzipaşa mahallesi sakinlerinin, fiziki yaşam koşulları se sosyal yaşam durumlarının yüzyüze yapılan görüşmeler ve yerinde yapılan çalışmalarla tesbit edildiği açıklandı. Yapılan sunuşta çalışmanın 1) Mevcut durumun tesbit edilmesi, 2) Yaşayanların taleplerinin ve önerilerinin tesbit edilmesi olarak belirlendiği ve bu temel üzerinden raporun tamamlandığı açıklanmıştır. Buna göre mahallede fiziki dokunun özellikle Kuyu1,2 ve Testicioğlu sokaklarında 1. Derecede kötü olduğu; öncelikle bu sokakların ve bu sokaklarda oturanların durumlarının değiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. 2. Adım olarak da daha az kötü durumda olan bölgelerin bakım, onarım gibi iyileştirmelerle düzeltilebileceği açıklanmıştır. Eğitim, Sağlık ve istihdamla ilgili ciddi sorunların olduğu bunlar içinde yakın ve uzun devreli iyileştirme planlarının yapılması gerektiği bilgisi verilmiştir. Bu rapordan sonra yapılacak işin; kent yöneticilerinin ve kent aktörlerinin, ilgili kurumların biraraya gelerek uygulama planlamasının yapılması için çalışmalara başlaması olduğu belirtilmiştir.

Raporun sunuşundan sonra katılımcılara söz verilmiş, herhangi bir katkı veya soru olmamıştır. (Bir katılımcı raporun kendisinde olmamasından dolayı bir katkı yapamayacağını söylemiştir.) Daha sonra oylamaya geçilmiş. Divan başkanı oylamanın açık mı kapalı mı yapılacağını salona sormuş, üyeler, "açık olması" yönünde beyanda bulunmuş aksi bir beyan olmadığından oylamaya geçilmiştir. Yeşil ve kırmızı kartların kullanıldığı oylamada, 46 oy yeşil (evet), 7'de çekimser oy kullanıldığı kırmızı (hayır) oyun kullanılmadığı tesbit edilmiştir.

Oylama sonucunda kabul edilen "Fevzipaşa Mahallesi Kentsel İyileştirme Projesi"nin belediye meclisinde görüşülmek üzere belediyeye gönderileceği Divan başkanı tarafından açıklanmıştır.

Daha sonra Gündemin 2. Maddesine geçilmiştir. İkinci gündem maddesi olan "Kent Meydanı Düzenleme Projesi" sunumunu Çanakkale Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü adına Kemal Albayrak yaptı. Çanakkale İskele Meydanı olarak bilinen ve yanındaki Anafartalar otelini de kapsayan bölgenin Belediye ve Valiliğin ortak protokolüyle "kent meydanı" yapılmak üzere alınan karar ve bu karara uygun olarak kentlilerin "nasıl bir meydan olsun" sorusuna cevap bulma sürecinin başlangıcı olarak belirlenen bu sunuştan sonra, Ankara Atılım Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Başkan Yardımcısı Savaş Zafer Şahin geçmişten günümüze Kent Meydanları ve yaşanan süreçler hakkında bilgi vermiştir. Daha sonra Belediye Başkanı Ülgür Gökhan "bu alana yarışmayla seçilecek bir projeyi uygulamayı düşündüklerini, bunun içinde Kent Konseyi'nin bu süreçte yarışmaya temel olacak 'meydan ilkelerinin' belirlenmesinin yararlı olacağını" vurgulamıştır. Kent Konseyi "Kent Meydanı"yla ilgili bir çalışma gurubu kurulmasını tavsiye kararı olarak almıştır.

Gündemde başka bir madde olmadığından toplantı sona ermiştir. 02.08.2012

Saim Yavuz
Saim Yavuz
Divan Başkanı

Münire Yılmaz
Divan Başkan Yardımcısı

Safiye Eraf Güney
Safiye Eraf Güney
Divan Başkan Yardımcısı

06.08.2012/2092

Sayın Saim YAVUZ
Kent Konseyi Başkanı

Tarihi, kültürü, doğası ve insanlarıyla ülkemizin benzersiz güzelliklerine sahip olan Çanakkale'rimizde; Çanakkale Ticaret Sanayi Odası Yönetim Kurulu olarak kentimizin ekonomik, sosyal, kültürel yaşamını geliştirmek için bu konuda geliştirilen projelere gönüllü katkı sunmayı görev biliyoruz.

13 Nisan 2011 Yönetim Kurulu toplantımızda Çanakkale Kent Konseyi "Fevzipaşa Birlik Beraberlik Grubu'nun Fevzipaşa Mahalle Meclisi, ÇOMÜ, İTÜ ve Çanakkale Belediyesi ile ortaklaşa yürüttüğü "Fevzipaşa Mahallesi Mevcut Durum, Öneriler, Çözümler ve Uygulama" başlıklı çalışmaları ile ilgili sunumları dinlenmiş ve Yönetim Kurulumuzca çalışmanın detaylandırılması hususu değerlendirilmiştir.

Konu hakkında Konseyiniz birimleri kolaylaştırıcılığında yürütülen bu çalışmada geline son durumu, detayları ve hayata geçirilmesi için görüş ve önerilerinizle kentimizin; ekonomik, kültürel, sosyal gelişimine katkı vermek üzere sizi Yönetim Kurulu toplantımızda aramızda görmekten mutluluk duyacağız.

Saygılarımızla,

Bülend ENGİN
Yönetim Kurulu Başkanı

